ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ

ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ ਬਾਲਾਜੀ
ਬਨਾਮ
ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਕਰਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ
(2023 ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2284-2285)
ਅਗਸਤ 07, 2023

ਆਈ.ਏ.ਐਸ. ਬੋਪੰਨਾ ਅਤੇ ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਜੇ.ਜੇ.

ਮੁੱਖ ਨੋਟ

ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਮੁੱਦੇ:

(i) ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19(3) ਅਧੀਨ ਧਨ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2002 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੀ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ;

(ii) ਕੀ ਧਾਰਾ 41 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦਾ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਹੈ;

(iii) ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦਾ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਕੀ ਹੈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਵਧੀ - 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹਕ ਵਿੱਚ ਕਸਟਡੀ ਦੀ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਸਿਰਫ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਸਮੁੱਚੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ.

ਭਾਰਤ ਦਾ ਸੰਵਿਧਾਨ – ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ – ਧਨ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2002 – ਜਵਾਬਦੇਹ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ 14.06.2023 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ – ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ – ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਅੱਗੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ – ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਫੈਸਲਾ – ਜਦੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਗੈਰਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਹੀ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ: ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਹੁਕਮ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਦਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19(3) ਅਧੀਨ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਨਹੀਂ

ਝੂਠ ਬੋਲਣਾ – ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਨਿਆਇਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉੱਚ ਫੋਰਮ ਅੱਗੇ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ CrPC, 1973 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 167(2) ਦੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦੋਵਾਂ ਤੇ ਮਨ ਦੀ ਉਚਿਤ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ CrPC, 1973 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੇ PMLA 2002 – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ PMLA, 2002 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਦੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਵਿੱਚ – ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੇ ਵੀ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ – ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, 14.06.2023 ਨੂੰ ਹੀ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਰਿਮਾਂਡ ਆਦੇਸ਼ ਮਨ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਅਪਲੀਕੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ – ਭਾਵੇਂ ਵਾਧੂ ਅਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਇਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਰਾਜ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲ ਜਾਵੇ – ਨਾਲ ਹੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 – PMLA 2002 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ s.41A CrPC ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ:

ਫੈਸਲਾ: PMLA, 2002 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ CrPC, 1973 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 41A ਦੀ ਸਖਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਾਧਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ PMLA, 2002 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19 ਅਧੀਨ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ – ਜਿਵੇਂ ਕਿ PMLA, 2002 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸੈਕਸ਼ਨ 41A ਦਾ CrPC, 1973 'ਤੇ ਕੋਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 – ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ – ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ PMLA, 2002 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ – ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਦੇ ਆਪਣੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਨੂੰ ਨਿਭਾ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ – ਇਹ ਕਸਰਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਅਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਣ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ – PMLA, 2002 ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19(1) ਦੀ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਨਾਪਾਲਣਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਖਰਾਬ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਮੰਡੇਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀਆਂ, ਜੋ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੁਹਰਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ, ਜਾਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜੋ ਵੀ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਧਨ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 – ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਮੁੜ ਉਲੇਖ ਹੈ – ਇਹ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਅਕਸ਼ਰਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਸੁਰਤ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ – ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਬੱਧਪੂਰਵਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ – ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਉਲੰਘਣਾ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ – ਅਜਿਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਨ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 – ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਨੂੰ ਵਰੀਅਤਾ ਹੋਵੇਗੀ:

ਫੈਸਲਾ: ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 5 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਰੀਅਤਾ ਹੈ।

ਧਨ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 – ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਾਂਚ:

ਫੈਸਲਾ: ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਮੱਗਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਹੋਰਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਉਹ ਇੱਕੋ ਚੈਨਲ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ – ਇੱਕ ਸਮੱਗਰੀ ਦੋਵਾਂ ਮਕਸਦਾਂ ਲਈ, ਨਾਲ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਫੈਸਲਾ:

ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ – ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਕਸਟਡੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ – ਕਸਟਡੀ ਯਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇਗੀ – ਹਿਰਾਸਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਹੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ – ਇੱਕ ਕਸਟਡੀ ਨਿਆਇਕ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ – ਹਿਰਾਸਤ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਸਟਡੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ – ਜਦੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਸਟਡੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2002 – ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ:

ਫੈਸਲਾ: ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਵੱਖਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ – ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਬੱਧਿਆ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ ਕਿ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਸਫਲਤਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ – ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਵੀ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉੱਤੇ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰੇ – ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇਵੇਗੀ—ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਨਹੀਂ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 167 – ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤ ਦੁਆਰਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਿਸੇ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤ, ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਜੋ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਰੋਕ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। [ਪੈਰਾ 88] ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) – ਸ਼ਬਦ “ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ”:

ਫੈਸਲਾ: ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ “ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ” ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵੀ – ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ “ਹਿਰਾਸਤ” ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਅਸਲ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) – “ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ:

ਫੈਸਲਾ: ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) “ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ– ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਬਾਹਰਲੀ ਸੀਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਾਣ-ਬੁੱਝ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, “ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ” ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ – “ਕੁੱਲ” ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ “ਟੋਟਲ, ਵੰਡਿਆ ਨਾ ਗਿਆ, ਕੋਈ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਗੁੰਮ ਨਹੀਂ, ਸੰਪੂਰਣ, ਪੂਰਾ, ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ” ਹੈ – ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ 15 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਵਧੀ – 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨਾਂ, ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

ਫੈਸਲਾ: ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਨਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਸੰਮੁੱਖ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਅਸਲ ਮਤਲਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦੇ

ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਵਧੀ ਸਿਰਫ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪੂਰੀ ਅਵਧੀ – 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨ, ਦੇ ਕੇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ। [ਪੈਰਾ 91] ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਸਨੀਮ ਰਿਜਵਾਨ ਸਿੱਦੀਕੀ (2018) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745; (2018) 11 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 374; ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ 2022 (10) ਸਕੇਲ; ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬਸੰਤ ਏਗਰੋਟੈਕ (ਇੰਡੀਆ) ਲਿਮਿਟੇਡ (2013) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1; (2013) 17 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 395; ਸੁੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਾਫਨਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ (2014) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 623; (2014) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 486; ਭਾਰਤ ਦਾਮੋਦਰ ਕਾਲੇ ਬਨਾਮ ਏ.ਪੀ. ਰਾਜ (2003) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 559; ਗੁਜਰਾਤ ਐਂਟੀ ਕਰਪਸ਼ਨ ਅਧੀਨ ਰਾਜ 1020 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 51; ਸਤਵਤੀ ਦਬਾਸਾਹੁ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (2014) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 884; ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 440; (1994) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 445; ਅਸ਼ੋਕ ਮੁਨੀਲਾਲ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ (2018) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 158; ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੌਲ ਬਨਾਮ ਅਸਾਮ ਰਾਜ (2017) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 67; (2017) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 785; ਕੇਂਦਰੀ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ, ਬੈਂਗਲੋਰ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਕੁਮਾਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 468; (2009) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 720 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਰਾ (2023) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 49; ਅਮਸੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (2014) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 273; (2014) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 128; ਚਗਨਲਾਲ ਸੰਜਯਰਾਓ ਬੰਦੂ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ (1986) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141; (1986) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1128; ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2009) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 266 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਗਲੇਜ਼ ਬਨਾਮ ਹਾਰਟ 225 ਮੋ. ਐਪ. 1205 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਹੋਰ ਕੇਸ ਵੇਰਵੇ ਸਮੇਤ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ
2284-2285 ਦੇ 2023

ਮਦਰਾਸ ਦੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਕ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 04.07.2023 ਅਤੇ 14.07.2023 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ
ਐਚ.ਸੀ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1021 ਦੇ 2023 ਵਿੱਚ।

ਨਾਲ
ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 2288-2289, 2286, 2287 ਅਤੇ 2290 ਦੇ 2023।

ਹਾਜ਼ਰੀਆਂ:ਤੁਸ਼ਾਰ ਮੇਹਤਾ, ਸਾਲੀਸੀਟਰ ਜਨਰਲ, ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਅਰਜੁਨ ਗਰਗ, ਮੀਨੇਸ਼ ਦੁਬੇ, ਆਕਾਸ਼ ਨੰਦਾਲੀਆ, ਰਾਜੇਸ਼ ਇਨਾਮਦਾਰ, ਰੇਵੰਤਾ ਸੇਲੰਕੀ, ਮਿਸ ਸਗੁਣ ਸ੍ਰੀਵਾਸਤਵ, ਮਿਸ ਨਿਸ਼ਾ ਰੋਹਤਗੀ, ਨਕੁਲ ਮੋਹਤਾ, ਭਾਰਤ ਮੋਂਗਾ, ਮਿਸ ਰਿਆ ਧਿੰਗਰਾ, ਕੇ.ਐਮ. ਅਰੁਣ, ਐਨ. ਭਾਰਨ ਕੁਮਾਰ, ਮਿਸ ਰੂਪਾਲੀ ਸੈਮੂਅਲ, ਮਿਸ ਅਨੁਸ਼ਾਬ, ਮਿਸ ਸੁਮੇਧਾ, ਆਕਾਸ਼ੀ ਖੁਰਮੀ, ਮਾਤਰੂ ਥੰਗਾਥੁਰਾਈ, ਮਿਸ ਅਕਸ਼ਿਤਾ ਚੌਬੇ, ਮੁਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਮਾਰੋਰੀਆ, ਮਿਸਿਜ਼ ਮਾਧਵ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ / ਆਦੇਸ਼

ਫੈਸਲਾ

ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ।

1. ਛੁੱਟੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

2. ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧ ਨੇ ਲੰਬੀ ਨਿਆਇਕ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਗੁਜ਼ਰਿਆ, ਇਹ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ "ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਕੇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਵਾਰੀ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜੋ ਚੁਣੌਤੀ ਹੈ ਉਹ ਹਨ ਮੈਡਰਾਸ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਮਤਭੇਦ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਵਾਲੇ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਜਿਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਾਰ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਕੇਵਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਉੱਤੇ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਦਾਸ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਜੋ ਰਿਮਾਂਡ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵਾਧੂ ਅਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ।

3. ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮੇਹਤਾ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲੀਸੀਟਰ ਜਨਰਲ ਜੋ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ। ਅਸੀਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ।

ਇੱਕ ਪੰਛੀ ਦੀ ਅੱਖ ਦਾ ਨਜ਼ਾਰਾ:

4. ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੂਲ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇਵਾਂਗੇ ਜੋ ਲਿਸ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹਨ। ਸਹੀ ਸਮਝ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 8939-8940 ਦੇ 2023 ਦੇ ਮੁਖ ਮਾਮਲੇ ਵਜੋਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਹਾਂ। ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 8652-8653 ਦੇ 2023 ਵਿੱਚੋਂ ਉੱਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹੈ। ਇਤਫਾਕਨ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤਮਿਲ ਨਾਡੂ ਦੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕੈਬਿਨੇਟ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਇੱਕ ਝੂਲਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬਣੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

5. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ ਦਾ ਇੱਕ ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀ ਹੈ। ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇਖੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੜਾਈ, ਉਸ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦਾ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ।

6. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੰਬਰ 1 ਵੱਲੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਖਿਲਾਫ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਕੇਸ ਜਾਣਕਾਰੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 21 ਦੇ 2021 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ 04.08.2021 ਅਤੇ 07.10.2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਨਾਂ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ। ਹੋਰ ਸਮਨ 07.03.2022 ਅਤੇ 24.07.2022 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 17 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੱਲੋਂ 13.06.2023 ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਿਮਿਸਿਜ਼ 'ਤੇ ਤਲਾਸ਼ੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

7 ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਪਰਯਾਪਤ ਸਹਿਯੋਗ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ 14.06.2023 ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਮੈਮੋ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ, ਭਾਬੀ ਅਤੇ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸੀ ਗਈ।

8 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਸਰਕਾਰ ਮਲਟੀ ਸੁਪਰ ਸਪੈਸ਼ਾਲਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਚੇਨਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਦੌੜ ਕੇ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਏਚ.ਸੀ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1021 ਦੇ 2023 ਦੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੁੱਖ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅੱਗੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਤੱਕ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇੱਕ ਰਿਮਾਂਡ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ 28.06.2023 ਤੱਕ ਸੀ।

"ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਦੀ ਬੇਨਤੀ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ, ਚੇਨਈ ਵੱਲੋਂ ਈ.ਸੀ.ਆਈ.ਆਰ., ਰਿਮਾਂਡ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਸਮੇਤ ਮੈਂ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਸਰਕਾਰੀ ਮਲਟੀ ਸੁਪਰ ਸਪੈਸ਼ਾਲਿਟੀ ਹਸਪਤਾਲ, ਓਮਾਂਤੁਰ, ਚੇਨਈ, ਦੁਪਹਿਰ 3:30 ਵਜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਡਾ. ਜੇ. ਸੀਸਿਲੀ ਮੈਰੀ ਮਾਬੇਲਾ, ਕਾਰਡੀਓਲੋਜੀ ਵਿੱਚ ਐਸੋਸੀਏਟ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਨੇ ਸਰਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸੇਂਥਿਲ ਬਾਲਾਜੀ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਓਰੀਐਂਟੇਡ ਹੈ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਥਿਰੂ. ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ

ਬਾਲਾਜੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਹਸਪਤਾਲ ਦੇ ਆਈ.ਸੀ.ਯੂ. ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਡਾ. ਜੇ. ਸੀਸਿਲੀ ਮੈਰੀ ਮਾਬੇਲਾ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਖਾਸ ਪਬਲਿਕ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਟਰ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ ਸ੍ਰੀ. ਐਨ. ਆਰ. ਇਲੰਗੋ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ, ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ ਵੀ.

ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਪ੍ਰੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਨੂੰ ਸਾਈਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਨਾ ਹੋਣ ਦਾ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਐਸਐਮਐਸ ਅਤੇ ਈਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਫੋਨ ਕਾਲ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਿਆ। ਸਬੂਤ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸ ਨਾਲ ਈ.ਡੀ. ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਰੀਰਕ ਚੋਟ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਮਲਾ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਉਕਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 28.06.2023 ਤੱਕ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।"

9. ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ 16.06.2023 ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਅੰਤਿਮ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਮੰਗਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ।

10. ਉਪਰੋਕਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ, ਸਿਵਾਏ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੇ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ 15.06.2023 ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੈਂਸ਼ਨਿੰਗ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਲਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਫਟ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬਾਈਪਾਸ ਸਰਜਰੀ ਕਰਵਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸਰਜਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

11. ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ 8 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

"24. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਕਾਰਤਿਕ ਦਾਸਾਰੀ,
ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ, ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ, ਚੇਨਈ ਨੂੰ 16.06.2023 ਤੋਂ 8 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਸ੍ਰੀ ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ ਬਾਲਾਜੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲੈਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ:

(1) ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਵੇਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਲਈ ਦਾਖਲ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(2) ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਅਤੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਇਲਾਜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ।" ਉਸ ਨੂੰ ਇਲਾਜ ਦੇ ਰਹੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਟੀਮ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਲਈ ਫਿਟਨੈਸ ਬਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਰਾਇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

(3) ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰਨ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਇਲਾਜ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਪਵੇ।

(4) ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਆਸਰਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਤੀਜੀ ਡਿਗਰੀ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਕ੍ਰੂਰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ।

(5) ਜਵਾਬੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਧਮਕੀ ਜਾਂ ਜ਼ੋਰ-ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

(6) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਮੈਡੀਕਲ ਸਲਾਹ ਅਨੁਸਾਰ।

(7) ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੈ।

(8) ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਦੇ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ 23.06.2023 ਨੂੰ ਦੁਪਹਿਰ 3.00 ਵਜੇ ਵੀਡੀਓ ਕਾਨਫਰੰਸ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

12. 17.06.2023 ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਮੰਗਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਵੱਧੀ ਅਸਲ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਵੇ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਅੱਗੇ, ਜਵਾਬੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਆਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 7437 ਦੀ 2023 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਇਤਫਾਕਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਆਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 7402 ਦੀ 2023 ਵਿੱਚ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 16.06.2023 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਜਵਾਬੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 8 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

13. ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਲੰਬਿਤਤਾ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਦਿਆਂ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬਿਤ ਰੱਖਦਿਆਂ, 21.06.2023 ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ,

"1. ਅਸੀਂ ਮਿਸਟਰ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮੇਹਤਾ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਵੱਲੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਨੀਰਜ ਕਿਸ਼ਨ ਕੌਲ, ਦੇਵਦੱਤ ਕਾਮਤ ਅਤੇ ਵਿਕਰਮ ਚੌਧਰੀ, ਜੋ ਕੇਵੀਏਟ ਉੱਤੇ ਹਨ, ਦੇ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ, ਜਵਾਬੀਆਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ।

ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦੇ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.] 863

2. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਅੰਤਿਮ ਰਾਏ ਦੇਣੀ ਬਾਕੀ ਹੈ:-

(i) ਰੇ: ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਬਾਰੇ;

(ii) ਹਿਰਾਸਤੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਇਲਾਜ ਦੌਰਾਨ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਦੀ ਛੋਟ।

3. ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਮੁੱਦੇ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਤਾਰੀਖ, ਅਰਥਾਤ 22-06-2023 ਨੂੰ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਛੱਡ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ 04-07-2023 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ।

4. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਛੱਡ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਲੰਬਿਤਤਾ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

5. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 15-06-2023 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਜਾਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੌਖਿਕ ਟਿੱਪਣੀ ਦਾ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।

14. ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਲੰਬਿਤ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਵਾਧੂ ਅਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ, ਪਰ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

15. 22.06.2023 ਨੂੰ, ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਨੇ ਮਦਰਾਸ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ ਗਏ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਵਧੀ ਗਿਣਨ ਲਈ ਛੱਡਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਅਸਲ ਹਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਲਈ ਗਈ ਸੀ।

16. ਮਿਤੀ 04.07.2023 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਜੱਜ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਭਿੰਨ. ਜਸਟਿਸ ਨਿਸ਼ਾ ਬਾਨੋ ਨੇ ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ:

“(11) ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ: -

1. ਹੈਬੀਅਸ ਕਾਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿੱਟ ਸਾਂਭਣਯੋਗ ਹੈ;

2. ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ;

3. ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਵਿਵਿਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ;

17. ਨਿਆਂਕ ਦੀ. ਭਰਤ ਚਕਰਵਰਤੀ ਨੇ ਦੂਜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ:

"(i) ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਐਚ.ਸੀ.ਪੀ.ਨੰਬਰ 1021 ਦੇ 2023 ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ;

(ii) 14.06.2023 ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਯੋਗ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਘਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(iii) ਹਿਰਾਸਤੀ/ਦੋਸ਼ੀ ਅੱਜ ਤੋਂ 10 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਜਾਂ ਛੁੱਟੀ ਤੱਕ, ਜੋ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਵੇ, ਕਾਵੇਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜੇ ਹੋਰ ਇਲਾਜ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਕੇਵਲ ਜੇਲ੍ਹ/ਜੇਲ੍ਹ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ;

(iv) ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਮੈਡੀਕਲੀ ਫਿੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ;

(v) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

18. ਹਵਾਲੇ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਤੀਜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਇਬ, ਨਿਆਂਕ ਸੀ.ਵੀ. ਕਾਰਤੀਕੇਯਨ ਨੇ ਨਿਆਂਕ ਦੀ. ਭਰਤ ਚਕਰਵਰਤੀ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ:

"(i) ਕੀ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ?

(ii) ਕੀ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਨਿਆਂਕੀ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ?" ਪਟੀਸ਼ਨ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ,

ਪਰ ਇਹ ਕੇਸ ਕੋਈ ਅਸਾਧਾਰਣ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਚੂੰਕਿ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਮਾਣਯੋਗ ਨਿਆਂਕ ਸ੍ਰੀ ਦੀ. ਭਰਤ ਚਕਰਵਰਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾਂਗਾ।

(iii) ਪਰਿਣਾਮਿਕ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਛੋਟ ਮੰਗਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।

19. ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਨੇ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਦੋਬਾਰਾ ਡਿਵੀਜਨ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਅਸਲ ਦਿਨ ਲੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਉੱਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤੀ। ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 8939-8940 ਦੇ 2023 ਅਤੇ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 8652-8653 ਦੇ 2023 ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਦਾਇਰ ਕੀਤੇ। ਸੀਮਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਾਲ ਕਿ ਫਾਈਲ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੇ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 8750 ਦੇ 2023 ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਹੋਰ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨ (ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ) ਨੰਬਰ 7437 ਦੇ 2023 ਅਤੇ 7460 ਦੇ 2023 ਹਨ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਤੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਛੋਟ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ।

ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸੁਪੁਰਦਗੀਆਂ:

20. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਮੁਕੁਲ ਰੋਹਤਗੀ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁਪੁਰਦਗੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਾਰਾਂਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ।

21. ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਮੰਗਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973 (ਇਸਨੂੰ "ਦ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ, ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਨਹੀਂ। ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ 24 ਘੰਟੇ ਦੇ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਉੱਤੇ, ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇੱਕ ਲਾਭਕਾਰੀ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41ਏ ਦੀ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦੇਵੇਗੀ। ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

22 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਵਧਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ (1992) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀਤਾ,। ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ. ਬਨਾਮ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਰਾ, (2023) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 49 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਗਲਤ ਹੈ, ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਅਤੇ ਸਮਕਾਲੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦੇ ਅਭਾਵ ਵਿੱਚ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ, 1973 ਅਤੇ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਨ ਦਾ ਲਾਗੂ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੈ।

23 ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਲੇਖ 22 ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਵਿਧਾਨਿਕ ਯੋਜਨਾ ਅਤੇ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ ਦੀ ਸਰਾਹਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਲੇਖ 21, 22 ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਨੂੰ ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ

ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਅਦਾਲਤਾਂ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ, (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 440 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਹੁਮਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੇ ਸਰਾਹਿਆ ਨਹੀਂ। ਚੂੰਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਮਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਇੰਟਰੋਗੇਸ਼ਨ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ:

24 ਸ੍ਰੀ ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਜਦੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਵਿਰੋਧਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਹੋਰ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ।

25. ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਭਾਰਤ ਦਾ, 1950 ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆਲੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ, ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ। ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸਿਰਫ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ 15.06.2023 ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਹੋਈ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਸੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦਿਨ ਵੀ ਅਰਦਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਹਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਸ਼ਰਤਾਂ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਦਲੀਲਾਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਅਖੌਤੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਸੀ ਹਸਪਤਾਲ ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਆਰ ਸੀ। "ਕਸਟਡੀ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧਿਤ ਅਰਥ. ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਆਪਣਾ ਵੱਖਰਾ ਹੈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੂਈ ਜੈਨਰਿਸ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਲਾਸ਼ੀ, ਜ਼ਬਤੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਵਿਧੀ। ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਓਵਰਰਾਈਡਿੰਗ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ। CrPC, 1973. PMLA, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਠੋਕ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਹੀ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਤੀਜੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਿਆ ਹੈ।

26 ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 167(1) ਅਤੇ (2) ਦਾ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਮੁੱਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ (ਸੁਪਰਾ), ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸ਼ੋਕ ਮੁਨੀਲਾਲ ਜੈਨ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ, (2018) 16 ਐਸਸੀਸੀ 158 ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ।

27 ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇ ਬਾਅਦ ਅਨੁਸਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਗਲਤ ਹੈ। ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਵੱਖਰੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦਿਨ ਗਿਣਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕਸਟਡੀ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਣਾਈ ਗਈ। ਐਕਟਸ ਕਿਊਰੀਆ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰਾਵਾਬਿਟ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਉਹਨਾਂ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਾਰਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬੇਨਾ ਫਾਈਡਸ ਦੀ ਕਮੀ ਹੈ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਕਸਟਡੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹਨ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਸਵੀਕ੍ਰਿਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਿਥੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

28 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੋਵਾਂ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪੂਰਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੈ। ਇਤਫਾਕਨ, ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਦਿਨ ਦੇਣ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ:

29. ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ, ਜਦੋਂਕਿ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਉਪਚਾਰਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਨਾਲ ਮਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗੈਰ-ਲਾਗੂਤਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ।

30. ਜਿਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਅਤੇ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਮੰਡੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੁਪਤ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਪਰਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਕੇ ਨਹੀਂ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਲ਼ਤ ਜਾਂ ਅਪਰਯਾਪਤ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੂਜੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਉਪਲਬਧ ਉਪਚਾਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੈਰਿਟ ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਸਾਧਾਰਣ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਿਟ ਤਬ ਹੀ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਦਾਲਤ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਬਿਹਤਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

31. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਾਰਨ ਲੱਭੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਉਪਚਾਰ ਹੋਰ ਥਾਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਜ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਮਾਂਡ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਚੁਣੌਤੀ ਨਾ ਦੇਣ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਰਿਟ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਤਸਨੀਮ ਰਿਜਵਾਨ ਸਿੱਦੀਕੀ, (2019) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 745:

"10. ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਿ ਕੀ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂਚ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸਬੰਧੀ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰਿਮਾਂਡ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ, ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ [ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੌਰਭ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਜੇਲਰ, ਕੋਨੇਇਲਾ ਜੇਲ, (2014) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 436: (2014) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 702 ਅਤੇ ਮਨੁਭਾਈ ਰਤੀਲਾਲ ਪਟੇਲ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜ, (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 314: (2013) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 475. ਇਹ ਹੁਣ ਕੋਈ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੇ ਰਿਟ ਦੇ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ 18-3-2018/19-3-2018 ਨੂੰ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ 21-3-2018 ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ [ਤਸਲੀਮ ਰਿਜਵਾਨ ਸਿੱਦੀਕੀ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ, 2018 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਔਨਲਾਈਨ ਬੋਮ 2717] ਉਸਦਾ ਪਤੀ ਰਿਜਵਾਨ ਆਲਮ ਸਿੱਦੀਕੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੰਬਰ 1-31 ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਜੋ ਕਿ 17-3-2018 ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਨੂੰ 23-3-2018 ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਰਹਿਣਾ ਸੀ। ਹੋਰ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕਹੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲਈ ਸੀਮਿਤ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਲਗਾਤਾਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਅਧਿਕਾਰਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਰਤੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਆਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨਤੀਜਤਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦਾ ਰਿਟ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਦੰਡ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41ਏ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਧਨ ਸ਼ੁੱਧੀਕਰਨ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19:

ਧਾਰਾ 41ਏ

"41ਏ. ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਜ਼ਰੀ ਦੀ ਸੂਚਨਾ।—(1) ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇੱਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਸੰਜਾਣਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜਾਂ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਥਾਂ 'ਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਜਿਥੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸੂਚਨਾ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸੂਚਨਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ।

(3) ਜਿਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। (4) ਜਿਥੇ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਸੂਚਨਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

32. ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਸਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ [ਅਰਨੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ, (2014) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 273 ਅਤੇ ਸਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅੰਤਿਲ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਬੀ.ਆਈ., (2022) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 51]. ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੈ, ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਕ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਕਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੰਤਰ ਹੈ। ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ, ਪਰਯਾਪਤ ਵਸੂਲੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੇ ਅਧਿਆਇ 5 ਅਧੀਨ ਸਮਨ, ਤਲਾਸ਼ੀਆਂ, ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀਆਂ ਆਦਿ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਿਰਫ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਸਮੇਤ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41ਏ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਦੇ ਮੁੱਖ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾਉਣ ਅਤੇ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।

33. ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41ਏ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ, ਵੱਖਰੀ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਧੀ ਉਪਲਬਧ ਹੈ। ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਕ੍ਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41ਏ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਸਿਰਫ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ/ਪੜਤਾਲ ਨੂੰ ਹੀ ਨਾਕਾਮ ਅਤੇ ਨਸ਼ਟ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਨ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ, ਉਸ ਤੋਂ ਇਹ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ। ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 1973 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੰਗੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਸੂਚਨਾ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

34. ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 45 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਭਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧ "ਦਾ 2002 ਐਕਟ" ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸਯੋਗ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਹੋਵੇਗਾ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.,

1973 ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਯੂਨੀਅਨ, 2022 (10) ਸਕੇਲ:

"2002 ਐਕਟ

19. ਇਹ ਐਕਟ ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਕੁਰਕੀ, ਇਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਨ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਸਮੇਤ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ, ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਤੰਤਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਮਨਵਿਤ ਉਪਾਯਾਂ ਲਈ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਤਾਤਕਾਲਿਕ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰੋਸੀਕਿਊਸ਼ਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਖੰਡਤਾ ਅਤੇ ਸਾਰਵਭੌਮਤਾ ਨੂੰ, ਇਸ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮਦਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗੰਭੀਰ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਐਪਚਾਰਿਕ ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਇੰਟੀਗ੍ਰੇਟ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਮੁੱਦੇ ਨਸ਼ੀਲੀ ਦਵਾਈਆਂ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਜ੍ਞਾਨਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਅਵੈਧ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਖਿਲਾਫ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਮੇਲਨ, 1989 ਵਿੱਚ ਬਾਜ਼ਲ ਸਟੇਟਮੈਂਟ ਆਫ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ, ਪੈਰਿਸ ਵਿੱਚ 14 ਤੋਂ 16 ਜੁਲਾਈ, 1989 ਤੱਕ ਸੱਤ ਵੱਡੇ ਔਦਯੋਗਿਕ ਰਾਸ਼ਟਰਾਂ ਦੇ ਸਿੱਖਰ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ FATF, ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਜਨਰਲ ਅਸੈਂਬਲੀ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਰੈਜ਼ੋਲੂਸ਼ਨ ਨੰਬਰ S-17/2 ਦੀ 23.2.1990 ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨਾਲ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਤੇ ਨੇਬਲ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਆਫ ਐਕਸ਼ਨ, ਅਤੇ 8 ਤੋਂ 10 ਜੂਨ, 1998 ਤੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਨਸ਼ਾ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ, ਰਾਜ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਿੱਲ ਦੇ ਪਰਿਚਯ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ 2002 ਦੇ ਐਕਟ ਬਣ ਗਿਆ..."

x x x

x x x

2002 ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ

23. 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਪ੍ਰਸਤਾਵਨਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ:

"ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਅਤੇ ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਐਕਟ।

88 ਜਿਥੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਲਈ। ਇਹ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਅਜਿਹੀ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਲਈ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੋਰ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਤ, ਮੁਹਰਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਰੱਖਿਆ ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮਤ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ, ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਤਾ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹੈ। ਨਾ ਕੇਵਲ ਇਹ, ਇਹ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗਿਰਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਨਿਆਂਕਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਪੇਸ਼ੀ ਵੀ 1973 ਦੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਕੁਝ

ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ 1973 ਦੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਅਧੀਨ ਪੇਸ਼ੀ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਪਰ 2002 ਦੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 19(3) ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਸੋਧੀ ਗਈ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ...

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

35 .ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41ਏ ਦੀ ਸਖਤੀ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਬੰਧਨਕਾਰੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਅਧੀਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਸਥਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਰਯਾਪਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41ਏ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

36. ਧਾਰਾ 41ਏ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 177ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਪੰਜਵੇਂ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ:

“ਪਰ ਫਿਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਿੱਧੀ ਦਰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਤੱਥ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕ ਮੁੜ ਭੁਲੇਖਾ ਅਤੇ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਬੇਕਸੂਰੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ। ਪੁਲਿਸ ਸਿਰਫ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਕੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ; ਇਹ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ। ਇਹ ਵੀ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਬਾਦੀ, ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵਿਸਫੋਟਕ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਘਟਨਾ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਤਾਵਿਤ ਬਦਲਾਅਵਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ 'ਤੇ। ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਅਣਚਾਹੀ ਪ੍ਰਥਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜੇਲ੍ਹ 'ਚ ਰੱਖਣਾ (ਚਾਹੇ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾ ਦੇ ਸਕਣ ਜਾਂ ਉਹ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਲਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਮੁਹੱਈਆ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣ – ਸਭ ਕੁਝ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਰੀਬੀ ਕਾਰਨ) ਦਾ ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਧਿਆਨ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵਾਲੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਚ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਹਾਅ/ਛੁੱਟਕਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ…”

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

37. ਉੱਪਰੋਕਤ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਅਪਰਾਧ, ਪਰ ਸਿਰਫ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860 ਅਧੀਨ ਮਾਮੂਲੀ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ।

ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਅਧਿਨਿਯਮ, 2002 ਦੀਆਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਾਵਾਂ:

“ਸਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਇੱਕ ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ”
ਨਿਆਂਕਾ ਫਰੈਂਕਫਰਟਰ ਆਫ ਦ ਯੂ.ਐਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ
ਟ੍ਰੋਪ ਬਨਾਮ ਡਲਸ (1958)।

38. ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੇ ਅਧਿਆਇ V ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਰਵੇਖਣ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇੱਕ ਥਾਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਧਾਰਾਵਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ/ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹਨ।

ਧਾਰਾ 19

“19. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ.—(1) ਜੇਕਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਆਮ ਜਾਂ ਖਾਸ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ (ਅਜਿਹੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ) ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕਰੇਗਾ।

(2) ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਅਸਿਸਟੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਸਮੇਤ, ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਮੁਹਰਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਤਰੀਕੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅਜਿਹਾ ਆਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੱਖੇਗੀ।

(3) ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਹਰੇਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਇੱਕ [ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਮੈਟਰੋਪੋਲਿਟਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਥਾਨ ਤੋਂ [ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ] ਤੱਕ ਦੇ ਸਫ਼ਰ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਸਮਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।”

39. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਲਈ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਰਾਹੀਂ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣਾ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ PMLA, 2002 ਅਧੀਨ ਦੰਡਨੀਯ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਪਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ PMLA, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੀ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਨਾਪਾਲਣਾ ਖੁਦ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਹੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੈ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਉਸ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਸਮੇਤ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ, ਮੁਹਰਬੰਦ ਲਿਫਾਫੇ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਪਵਾਦ ਦੇ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੰਭੀਰ ਕਾਰਜ ਹੈ।

“89… 2002 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਸਮਾਹਿਤ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਉੱਚ ਮਿਆਰ ਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਖਤ ਹਨ। ਉਹ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮਨਮਾਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 44(1)(b) ਦੇ ਅਧੀਨ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ। ਜੇਕਰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨਾਲ 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1973 ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਸਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਾਫੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਉੱਚ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾ 44(1)(b) ਦੇ ਅਧੀਨ ਔਪਚਾਰਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉੱਚ ਰੈਂਕ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇਣਾ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਗ੍ਰੈਨਾਈਟਸ & ਅਨ੍ਹ ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਟੀ.ਐਨ. & ਓਰਸ., (1994) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 691 ਵਿੱਚ,

ਜਿੱਥੇ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੜ ਕੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਕਾਰਣ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਨਮਾਨੀਪਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹੋਰ, ਸੁਖਦੇਵ/ਇੰਦਰ ਪਾਲ ਬਿਪਨ ਕੁਮਾਰ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਸਟੇਟ ਆਫ ਪੰਜਾਬ & ਓਰਸ., (1982) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 31 ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਵੇਕ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2005 ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 73 ਅਧੀਨ ਨਿਯਮ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਅਗਾਊਂ ਭੇਜਣ ਦੇ ਫਾਰਮ ਅਤੇ ਢੰਗ ਬਾਰੇ ਹਨ। ਵੀ.

ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਮੇਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਿਟੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਅਹਮਦ ਨੂਰਮੁਹੰਮਦ ਭਾਟੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2005) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 647, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾ ਤਾਂ ਬੇਤੁਕਾ ਜਾਂ ਮਨਮਾਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ ਕਾਰਨ ਅਸੰਵਿਧਾਨਿਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਅਥਾਰਟੀ ਆਪਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। (ਵੀਖੇ ਮਨਜੂਰ ਅਲੀ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤੀ ਸੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2015) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 33**।)**

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

41. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹੁੰਚੇ ਗਏ ਨਤੀਜੇ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਅਤੇ 22(2) ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੈਂ।

ਧਾਰਾ 62

"ਕਾਨੂੰਨ ਕਦੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦ ਤੱਕ ਕਿ ਡਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਾ ਕਰੇ**।"**

- ਸੋਫੋਕਲੀਜ਼

62. ਤੰਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਖੋਜ ਲਈ ਸਜ਼ਾ।—ਕੋਈ ਵੀ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਇਸ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਲਿਖਤੀ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ—

ਕਿਸੇ ਵੀ ਇਮਾਰਤ ਜਾਂ ਥਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਖੋਜ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਹੈ; ਜਾਂ

ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ, ਖੋਜਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਹਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ 'ਤੇ ਦੋ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਕੈਦ ਜਾਂ ਪੰਜਾਹ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਦੇ ਜੁਰਮਾਨੇ ਜਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਵੇਗਾ।"

42. ਇਹ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਅਨਿਵਾਰਯ ਪਾਲਣਾ ਦਾ ਮੁੜ ਉਲੇਖ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਮੰਡੇਟ ਦੀ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਬੱਧਪੂਰਵਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇ ਕਿ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲੋਈ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਅਤੇ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦਾ ਤੱਤ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 65

"65. ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗੀ—ਇਸ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ਼ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ, ਅਟੈਚਮੈਂਟ, ਜ਼ਬਤੀ, ਜਾਂਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਫੌਜਦਾਰੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 (2 ਦਾ 1974) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।"

ਧਾਰਾ 65 ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਆਦਿ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਹਨ, ਨਾਲ ਨਾਲ਼ ਮੌਲਿਕ ਤੱਤ ਵੀ ਹਨ, ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਹ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ਼ ਅਸੰਗਤ ਨਾ ਹੋਣ। ਇਸ ਲਈ, ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਸੰਗਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਪੂਰਕ ਵਜੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ, ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 5 ਦਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ:

ਧਾਰਾ 4

"4. ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਮੁਕੱਦਮਾ—

(1) ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (45 ਦਾ 1860) ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(2) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਸਾਰੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਉਸੇ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਬੰਦੀ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਜਾਂ ਹੋਰ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ।"

ਧਾਰਾ 5

"5. ਬਚਾਅ—ਇਸ ਕੋਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਵਿਰੋਧੀ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਸਮੇਂ ਲਾਗੂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂ ਸਥਾਨਕ ਕਾਨੂੰਨ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਲਾਗੂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਸ਼ਕਤੀ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।" 45. ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 4 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਇਹ ਗੱਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਨਾਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਸਟੈਚੂਟ ਅਧੀਨ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਅਧੀਨ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਨਾਲ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 4 ਅਤੇ 5 ਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੀ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਦੀ ਉੱਤੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕਤਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਰੋਕਥਾਮ ਐਕਟ, 2002 ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ:

46. ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਅਤੇ ਇਸ ਖਿਲਾਫ ਕਾਰਵਾਈ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਦੇਸ਼ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਅਤੇ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ

ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਇੱਕੋ ਸਮਗਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਵਾਧੂ ਸਮਗਰੀਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕੋ ਚੈਨਲ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੰਜ਼ਿਲਾਂ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਸਮਗਰੀ ਦੋਵਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰਾਂ ਨਾਲ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇੱਕੱਠੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅੰਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਰਸਤੇ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੂਜਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਗਾਧੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵੱਖਰੇਪਣ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੰਭਵ ਟਕਰਾਅ ਜਾਂ ਭ੍ਰਮ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਉਪਰੋਕਤ):

"27. ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 2002 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਅਥਾਰਟੀ ਦਾ ਕੰਮ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੀ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਵਿੱਚ, ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਧਾਰਾ 5 ਅਧੀਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਸਥਾਈ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, "ਜਾਂਚ" ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ "ਪੁੱਛਗਿੱਛ" ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਬਦਲਣਯੋਗ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਜਿਹੇ ਸਬੂਤ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।"

28. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ "ਜਾਂਚ" ਹੈ — ਜੋ ਕਿ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(b) ਵਿੱਚ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇੱਕ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 3 ਸਬੰਧੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸੰਪਤੀ ਬਰਾਮਦ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮਦਨ ਹੈ। ਹੋਰ, 2002 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਗਿਆ "ਜਾਂਚ" ਸ਼ਬਦ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ "ਪੁੱਛਗਿੱਛ" ਦੇ ਕੰਮ ਨਾਲ ਬਦਲਣਯੋਗ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤੀ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸਥਾਈ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ 2002 ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਟੈਚਮੈਂਟ, ਅਦਾਲਤੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ ਦਾ, ਸਮੇਤ ਇਸ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੇਸ਼ਕਾਰਨਾ ਅਤੇ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਨਾਲ ਲੜਨ ਲਈ ਏਜੰਸੀ ਅਤੇ ਤੰਤਰ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

47. ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਜਾਂਚ ਲਈ ਹੈ। ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਥਿਤੀ:

"89. ਇਹ ਦਲੀਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ 2002 ਐਕਟ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਿਆਪਕ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਹੈ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ। ਇਹ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪੈਸੇ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ- ਧੋਖਾਧੜੀ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਵਿਧਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਮੇਲ ਹੈ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਲਈ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਸਮੇਤ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਲਮੇਲ ਉਪਾਅ। ਅਧਿਆਇ III ਦੁਆਰਾ ਇਹਨਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵੀ ਕਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਅਟੈਚਮੈਂਟ, ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਸਕੇਸ਼ਨ। ਨਿਰਣਾ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਰਜ਼ੀ ਕੁਰਕੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਵਿੱਚ. ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਧਿਆਇ VIII ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਸਰਵੇਖਣ, ਖੋਜਾਂ ਅਤੇ ਦੁਆਰਾ ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਜਾਇਦਾਦ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ ਦੇ ਅਧਿਆਇ VIII ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰੋ 2002 ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਵਿਵਸਥਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਂ ਉਸ

ਮਾਮਲੇ ਲਈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ. ਫਾਈਲਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ 2002 ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ, ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਹੈ ਆਰਜ਼ੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਬਾਰੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਅਟੈਚਮੈਂਟ ਆਰਡਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਆਰਡਰ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਜੋਂ ਜਿਸ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ, ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਕਮਾਈ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਨਿਯਤ ਹੋਵੇਗੀ ਸਰਕਾਰ 2002 ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 9 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਹੋਰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ਦੇ ਅਧਿਆਇ VIII ਅਧੀਨ ਨਿਯੁਕਤ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ 2002 ਐਕਟ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਨ ਦੀ ਦੋਹਰੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਹੈ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਨਿਰਣਾਇਕ ਅਥਾਰਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ 2002 ਐਕਟ ਦੇ ਅਧਿਆਏ III ਅਤੇ V ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਲਈ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਰਸਮੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ 2002 ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ, ਜੇਕਰ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਲਈ ਵਾਰੰਟੀ ਹੈ. ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਾਮਲ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਮਨੀ-ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਦੇ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ। ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਜਿਹੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਹੈ ਕਥਿਤ ਅਪਰਾਧੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀ. ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਹੋਰ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਬੰਧ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ FERA ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਤੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਸਮੇਤ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 102 ਵਿਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ। ਰੋਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਵਿਚ ਮਹਿਤਾ ਬਨਾਮ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਰਾਜ, (1969) 2 SCR 461: AIR 1970 SC 940, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਬੈਂਚ ਨੇ ਉਸ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 104 ਕਸਟਮ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜਾਂ ਭਾਰਤੀ ਕਸਟਮ ਦੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 135 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਹੈ। ਦੁਬਾਰਾ, ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਪਦਮ ਨਰਾਇਣ ਅਗਰਵਾਲ ਅਤੇ ਓ.ਆਰ.ਐਸ., (2008) 13 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 305, ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਇਸ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਵਿੱਚ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਨਾ ਹੀ ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ, 1860 ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ences ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ. ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਸ਼ਬਦ "ਆਰਰੇਟਰ" ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਰੁਕਣਾ ਜਾਂ ਰੁਕਣਾ"। ਇਹ ਇੱਕ ਸੰਜਮ ਹੈ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਹੋਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ "ਕਮਾਂਡ ਦੀ ਪਾਲਣਾ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਨੂੰਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ। ਵੀ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ। ਜਦਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ:

“ਸੱਤਾ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਵਿਰੁੱਧ ਸੁਰੱਖਿਆ”

36. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੱਤਾ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਭਾਵ ਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਜਿਹੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ “ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ” ਹੋਵੇ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 132, 133, 135, 135-ਏ ਜਾਂ 136 ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਵਸਤੂਗਤ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਲੰਘਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਵਸਤੂਗਤ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੀ ਮਨਮਰਜ਼ੀ, ਖਿਆਲਬਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਫੈਨਸੀ ਉੱਤੇ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ।

37 ਧਾਰਾ ਸੰਪਾਦਕ: ਕਸਟਮ ਐਕਟ, 1962 ਦੀ ਧਾਰਾ 104 ਵੀ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿੰਨੀ ਜਲਦੀ ਹੋ ਸਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਮੰਗਦਾ

ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

38 ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਾਨੂੰਨ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮਿਆਰ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੱਤਾ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਜਾਂ ਗਲਤ ਵਰਤੋਂ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ....”

xxx

xxx

“169. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਹ ਦੋਹਰਾਪਣ 2002 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਨਿਯਮਿਤ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਸਿਰਫ 2002 ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਧਾਰਾ 44(1) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕਲੋਜ਼ (ii) ਦੇ ਗੁਣ ਨਾਲ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਖਿਲਾਫ ਹੋਰ ਸਬੂਤ, ਮੌਖਿਕ ਜਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ, ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਲਪਨਾ ਦੁਆਰਾ, ਅਜਿਹੀ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਟੋਟਮ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਤਮਿਲਨਾਡੂ ਰਾਜ, (2021) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1, ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਲ ਬੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੇ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਉਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, 2002 ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ, ਧਾਰਾ 44(1)(ਬੀ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦੇ ਗੁਣ ਨਾਲ, ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ 'ਤੇ, ਜੇ ਧਨ-ਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਬੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 67 ਅਧੀਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਬਿਆਨ ਹਰ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 53ਏ ਬੇਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਐਨ.ਡੀ.ਪੀ.ਐਸ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 53ਏ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਅਧੀਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕਤਾ ਬਾਰੇ ਹੈ। ਦੋ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਉਭਰਦੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਮੁੱਦਾ ਉੱਠਿਆ ਗਿਆ।”

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

48. ਨਹੀਂ ਤਾਂ, ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਜ਼ਾ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਕਦੇ ਵੀ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਜਿੰਨੀ ਸਾਫ਼ ਹੈ, ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 44(1)(ਬੀ) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅੰਤਰਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਪਾਈ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 44

"44. ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਅਪਰਾਧ।—(1) ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 (2 ਦੇ 1974) ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਲ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,—

x x x

(b) ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇਸ ਮਕਸਦ ਲਈ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉੱਤੇ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼

ਅਦਾਲਤ ਧਾਰਾ 3 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜਣਾ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਬਿਨਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਨ ਉੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਧਨ ਸ਼ੋਧਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਬਣਦਾ ਜਿਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਅਥਾਰਟੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ਪੇਸ਼ ਕਰੇਗੀ; ਜਾਂ..."

49. ਇਸ ਲਈ, ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਸ਼ਕਤੀ ਕੇਵਲ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਮਾਪਨ ਉੱਤੇ, ਜੇਕਰ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬੰਦ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਇਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167:

“ਇਨਸਾਫ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਬਣਦਾ ਹੈ”

— ਯੂ.ਐਸ. ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਜਸਟਿਸ ਬੈਂਜਮਿਨ ਐਨ. ਕਾਰਡੋਜ਼ੋ

ਧਾਰਾ 167

"167. ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।—(1) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਧਾਰਾ 57 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਠੋਸ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤੁਰੰਤ ਨੇੜਲੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੇਸ ਸਬੰਧੀ ਇੱਥੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਬ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਂਟਰੀਜ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ।

(2)ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜਿਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ:

ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ—

(a) ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ, ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਆਧਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ, ਕੁੱਲ ਮਿਆਦ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ,——

(i) ਨੱਬੇ ਦਿਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਮੌਤ, ਉਮਰ ਕੈਦ ਜਾਂ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸਜ਼ਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤਅਪਰਾਧ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੈ;

(ii) ਸੱਠ ਦਿਨ, ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਅਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਜੇਕਰ ਉਹ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਹੋਇਆ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ;

(b) ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਬ ਤੱਕ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਵੀਡੀਓ ਲਿੰਕੇਜ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਅਨੁਮਤੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ; (c) ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ I—ਸ਼ੱਕਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (ਅ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਵਧੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

ਵਿਆਖਿਆ II—ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਵੀਡੀਓ ਲਿੰਕੇਜ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੇਕਰ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਹੋਮ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

xxxx

xxxx

xxxx

(3) ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।"

50. ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਓ ਅਸੀਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1898 (ਇਸ ਨੂੰ "ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1898" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਤੇ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਵਿਚਕਾਰ ਤੁਲਨਾ ਕਰੀਏ।

ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 'ਤੇ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਚਾਰਟ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ 1898 ਦੀ ਧਾਰਾ 167

167. ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ:

(1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਅਧਿਆਇ ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਂਚ ਧਾਰਾ 61 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ-ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰੀ-ਇਨ-ਚਾਰਜ ਤੁਰੰਤ ਨੇੜਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕੀਤੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167

167. ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ:

(1) ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਧਾਰਾ 57 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਣ ਲਈ ਅਧਾਰ ਹਨ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਜਾਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ-ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸਕ੍ਰਿਪਟ ਕੀਤੀਆਂ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ) ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜੇਕਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਰੈਂਕ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਨੇੜਲੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇਸ ਕੇਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਐਂਟਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਭੇਜੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਸਮੇਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜੇਗਾ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

(2) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਗਏ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਚਾਹੇ ਉਸ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪੰਦਰਾਂ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ; ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਸ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਲਈ ਭੇਜਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ:

(ii) ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸੱਠ ਦਿਨ, ਅਤੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨੱਬੇ ਦਿਨਾਂ ਜਾਂ ਸੱਠ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਜੇਕਰ ਦੋਸ਼ੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਹਰ (ਬੀ) ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਰ ਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਂ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਵੀਡੀਓ ਲਿੰਕ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵਧਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(ਸੀ) ਕੋਈ ਵੀ ਦੂਜੇ ਦਰਜੇ ਦਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ।

ਵਿਆਖਿਆ I — ਸ਼ੱਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਥੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ (ਅ) ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ।

ਵਿਆਖਿਆ II — ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ (ਬੀ) ਅਧੀਨ ਲੋੜੀਂਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕ ਵੀਡੀਓ ਲਿੰਕੇਜ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਪੇਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ।

ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਠਾਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਘੱਟ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੇ ਮਾਮਲੇ

ਵਿੱਚ, ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਹੋਮ ਜਾਂ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।

(4) ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਜਾਂ ਸਬਡਿਵੀਜ਼ਨਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਸਮੇਤ, ਉਸ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਭੇਜੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧੀਨ ਹੈ।

(3) ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰੇਗਾ।

(4) ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅਜਿਹਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ, ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਮੁੱਖ ਨਿਆਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਗਾਊ ਭੇਜੇਗਾ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਜੂਦ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਵਾਏ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਦੇ ਜੋੜ ਦੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਂਗੇ।

51. ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਬੀਜ ਬੋਏ ਗਏ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਣਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰ ਤੱਤ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਹੈ। ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਖੇਡ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਅਤੇ 22(2) ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

52. ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਦੋ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਾਰਕ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਮਲਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਤਰਕ ਬਿਲਕੁਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਗ੍ਰਾਂਟ ਦਾ ਵੀ ਇੱਕ ਕਾਰਜ ਹੈ।

53. ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਅਜਮਾਉਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਨਾ ਰੱਖਦਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਵਰਤਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਾ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉੱਠਦਾ। ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਨਾਮਜ਼ਦਗੀ ਨਾਲ ਉਹ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਰਬੋਚਚ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦੇਰੀ ਇਸ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਵੀ ਦੇਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। "ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ" ਸ਼ਬਦ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਹੈ। ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇਹ ਸਿਰਫ "ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੌਕਾ ਉੱਠਦਾ ਹੈ" ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੇ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਮਾਮਲੇ ਸਾਹ

50. ਲਾਅ ਲੈਕਸੀਕਨ, ਦੀ ਐਨਸਾਈਕਲੋਪੀਡਿਕ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ (ਦੂਜੀ ਐਡੀ., 1997, ਪੰਨਾ 764) ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ... — 'ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਵੇ'....

'ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਜਰੂਰਤ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਮੁਲਤਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਇਕ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਦਿਨ ਤੱਕ ਦੀ ਮੁਲਤਵੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ..."

'"ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ' ਸ਼ਬਦ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਹਨ ਜੋ ਅਕਸਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜੋ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ, ਉਸ ਜੋਖਮ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਭਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸੇ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ।' 'ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ' ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਦਾਨੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਹੈ; ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨੂੰ ਯਾ ਤਾਂ ਸਵਤੰਤਰ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜੋੜ ਕੇ, ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ, ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਟ ਕੇ, ਮੁੜ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

51. ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ (ਪੰਜਵੀਂ ਐਡੀ., ਪੰਨਾ 601) ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ—ਕਦੇ ਕਦੇ, ਅੰਤਰਾਲਾਂ 'ਤੇ, ਹੁਣ ਅਤੇ ਫਿਰ।"

52. ਸਟਰਾਉਡ ਦੀ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ (ਪੰਜਵੀਂ ਐਡੀ., ਵੈਲ. 2, ਪੰਨਾ 1071) ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ: "ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਸਮੇਂ—

... 'ਜਦੋਂ ਮੌਕਾ ਆਵੇ' (ਵਿਲੀਅਮ, ਜੇ., ਬ੍ਰਾਇਨ ਬਨਾਮ ਆਰਥਰ [(1839) 11 ਐਡ & ਈ 108 : 113 ਈਆਰ 354] ਐਡ & ਈ ਪੰਨਾ 117 'ਤੇ)।"

ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਵਿਵੇਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਣਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਿਆਇਕ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਾ ਵੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜੋ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਉਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਥਾਰਟੀ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ। ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਵ-ਧਾਰਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

54. ਸ਼ਬਦ "ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ" ਉਸ ਦੇ ਕੋਲ ਉਪਲਬਧ ਵਿਵੇਕ ਦੀ ਹੱਦ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਸੰਬੰਧੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਸਵਾਲ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਨਿਆਇਕ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਇਕਾਈ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ।

55. "ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਆਪਣੀ 37ਵੀਂ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਕਿ CrPC, 1898 ਅਧੀਨ ਪਾਰੀ ਮਟੀਰੀਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ, ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਕੋਈ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਾਬੰਧੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸਨੂੰ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਸੰਕੀਰਣ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।

"481. ਧਾਰਾ 167 ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਬਾਰੇ ਰੱਖਬਾਖੋਰ ਮੰਤਰਾਲਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾਵਾਂ 167(2) ਅਤੇ 344 ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਭਾਵ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜੀ, ਨੌਸੈਨਿਕ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਫੌਜੀ, ਨੌਸੈਨਿਕ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਫੌਜ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਕੁਝ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਰਹੇ, ਇਸ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਜੋੜਾਂ ਨੂੰ ਉਕਤ

ਧਾਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ "ਹਿਰਾਸਤ" ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਇਹ ਸੁਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ)।" 57. ਧਾਰਾ 167(2) ਦੀ CrPC, 1973 ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਵੀ. ਫੌਜੀ, ਜਲ ਸੈਨਾ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸਮੇਤ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੇਵਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ।" ਅਸੀਂ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਧਾਰਾ 167(2) ਵਿੱਚ, ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ "ਅਜਿਹੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸੋਚਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਚੌੜੇ (sic) ਹਨ।

ਦਰਅਸਲ, ਧਾਰਾ 344 ਤਹਿਤ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਸ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੋ ਵੀ ਉਹ ਸੋਚਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਚ ਭੇਜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਕਿ ਕੋਈ ਬਦਲਾਅ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਅਸੀਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪੂਰੀ ਪੂਰਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਲਈ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨਾ ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਨਿਰਪੱਖ ਢੰਗ ਨਾਲ. ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ।

56. ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (2) ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ "ਇੱਕ ਮਿਆਦ ਪੂਰੇ ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ"। ਦ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂਚ ਦੇ ਸਿੱਟੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦ ਸ਼ਬਦ "ਪੂਰੇ ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ" ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਸੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ. "ਪੂਰਾ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਕੁੱਲ, ਵੰਡਿਆ ਨਹੀਂ, ਘਾਟ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ, ਪੂਰਾ, ਪੂਰਾ, ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ"। ਗਲੇਜ਼ ਬਨਾਮ ਹੋਰਟ 225 ਐਮ.ਓ. ਐਪ। 1205, ਕੰਸਾਸ ਸਿਟੀ ਕੋਰਟ ਆਫ ਅਪੀਲਸ ਨੇ "ਪੂਰਾ"

ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਿਆ ਹੈ: "...ਇਹ ਸਾਦੇ, ਸਾਧਾਰਨ ਅਰਥਾਂ ਲਈ ਹਿੰਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨੂੰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੁੱਲ ਸ਼ਬਦ, ਕਹੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਿਨਡਿੰਗਸ, ਸੱਟ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਕਰਮਚਾਰੀ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਭਰ ਸੀ ਸਮਰਥਨ ਲਈ. ਕੁੱਲ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਅਣਵੰਡਿਆ; ਪੂਰਾ; ਡਿਗਰੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ; ਬਿਲਕੁਲ ਪੂਰਨ..."

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਸੀਕਿਊਟਰ ਵਜੋਂ, ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸ਼ਰਤ.

57. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੀ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਚੇਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਲਾਜ ਕਰਦਾ ਹੈ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਕਸਟਡੀ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਸਟਡੀ ਯਾ ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵਿੱਚ। ਹਿਰਾਸਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਮਕਾਲੀ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਕਸਟਡੀ ਪੁਲਿਸ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਸਿੱਖਿਆ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਹਿਰਾਸਤ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ, ਕਸਟਡੀ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਸਟਡੀ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਸਟਡੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇੱਕ ਔਪਚਾਰਿਕ ਹੋਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਲਕਿ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਕਸਟਡੀ ਦੀ ਸਾਡੀ

ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ।

58. ਸੁੰਦੀਪ ਕੁਮਾਰ ਬਾਫਨਾ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ, (2014) 16 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 623, ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਕਸਟਡੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੇ ਕਈ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ:

"ਕਸਟਡੀ ਦਾ ਅਰਥ"

9. ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, "ਕਸਟਡੀ", "ਹਿਰਾਸਤ" ਜਾਂ "ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਆਮ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਪੇਕਸ਼ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖੱਕੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਮੁੜਨਾ ਪਵੇਗਾ:

9.1. ਆਕਸਫੋਰਡ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ (ਆਨਲਾਈਨ) "ਕਸਟਡੀ" ਨੂੰ ਕੈਦ, ਹਿਰਾਸਤ, ਬੰਦੀਖਾਨਾ, ਕੈਦਖਾਨਾ, ਇੰਟਰਨਮੈਂਟ, ਕੈਦ, ਰਿਮਾਂਡ, ਦਬਾਅ, ਅਤੇ ਦੁਰਾਚਾਰ ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

9.2. ਕੈਂਬਰਿਜ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ (ਆਨਲਾਈਨ) "ਕਸਟਡੀ" ਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਜਾਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੋਵੇ।

9.3. ਲੌਂਗਮੈਨ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ (ਆਨਲਾਈਨ) "ਕਸਟਡੀ" ਨੂੰ "ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸੋਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਜੁਰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਜਾਣ ਤੱਕ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ" ਵਜੋਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

9.4. ਚੈਂਬਰਜ਼ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ (ਆਨਲਾਈਨ) ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਸਟਡੀ "ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ; ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਕੈਦ; ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਸਟਡੀ ਵਿੱਚ ਲੈਣਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨਾ" ਹੈ।

9.5. ਚੈਂਬਰਜ਼ ਥਿਸੌਰਸ ਕਈ ਸਮਾਨਾਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ, ਬੰਦੀਖਾਨਾ, ਕੈਦ, ਕੈਦ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਔਪਚਾਰਿਕ ਕੈਦ।

9.6. ਕੋਲਿੰਸ ਕੋਬਿਲਡ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਲਈ ਅਗਾਊਹ ਸਿੱਖਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਜਾਂ ਜੇ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਜੇਲ੍ਹ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ।

9.7. ਛੋਟੀ ਆਕਸਫੋਰਡ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਨੇ ਕੈਦ, ਜੇਲ੍ਹ, ਦੁਰਾਚਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟਰਿਕਸ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

9.8. ਕਾਰਪਸ ਜੁਰਿਸ ਸੈਕੰਡਮ ਵਿਸ਼ਾ "ਭੱਜਣਾ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਅਪਰਾਧ; ਬਚਾਉ" ਅਧੀਨ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ

"ਹਿਰਾਸਤ, ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਖਿਲਾਫ ਗਿਰਫਤਾਰੀ ਜਾਂ ਰੋਕਥਾਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਸਰੀਰਕ ਹੱਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਗਤੀ ਜਾਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੰਟਰੋਲ ਦੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ।"

9.9. ਇਹ ਹੈ ਕਿਵੇਂ "ਹਿਰਾਸਤ" ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਦੇ ਲਾਅ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼, (5ਵੀਂ ਐਡੀ. 2009) ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਹਿਰਾਸਤ।—ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ। ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ, ਸੰਭਾਲ, ਦੇਖਭਾਲ, ਪਹਿਰਾ, ਨਿਰੀਖਣ, ਸੰਭਾਲ ਜਾਂ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਲੈ ਕੇ ਕਿ ਚੀਜ਼ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਤੁਰੰਤ ਨਿੱਜੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੈ। ਤੁਰੰਤ ਚਾਰਜ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ, ਅਤੇ

ਮਾਲਕੀ ਦੇ ਅੰਤਿਮ, ਅਸਲੀ ਨਿਯੰਤਰਣ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ। ਨਾਲ ਹੀ ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਥਾਮ।

ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਲਚੀਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਅਸਲ ਕੈਦ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਰੋਕਥਾਮ ਜਾਂ ਸਿਰਫ ਕੈਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮੈਨੂਅਲ ਕਬਜ਼ਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜਾਂ ਸਰੀਰਕ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ 'ਹਿਰਾਸਤ' ਅੰਦਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਨੂੰ ਫੈਡਰਲ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਰਾਹਤ ਲਈ 'ਹਿਰਾਸਤ' ਵਿੱਚ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸਲ ਸਰੀਰਕ ਰੋਕਥਾਮ ਵਿੱਚ ਜੇਲ੍ਹ ਜਾਂ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ ਪਰ ਇਹ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੈ। ਐਕਸ ਪਾਰਟੇ ਰਾਈਟ ਬਨਾਮ ਸ਼ੀਹਨ, 319 ਐਫ ਸੁਪ 146 ਪ੍ਰਸ਼ਠ 147 (ਡੀਸੀ ਵਿਸ 1970)। ਸਹਿਮਤੀ ਹੈਂਸਲੇ ਬਨਾਮ।ਪ੍ਰੋਬੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਲੋਕ ਜਾਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੂੰ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ 'ਹਿਰਾਸਤ' ਵਿੱਚ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।" ਧਿਆਨ ਦੇਣਯੋਗ ਹੈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

59. ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਵੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ "ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਬਾਹਰੀ ਸੀਮਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

60. ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ 15 ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਗਿਣਿਆ ਜਾਵੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੱਖਰੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਉੱਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੰਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਮੰਗੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੀ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਹਿਰਾਸਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਤੋਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਬਦਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਅਸਲ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖੁਦ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਵਾਂਜਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਬਾਹਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ, ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਦੇ ਵੀ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਵਾਲਾ ਕਾਰਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਜਦੋਂ ਉਕਤ ਹੁਕਮ ਅੰਤਿਮ ਇੱਕ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਐਕਟਸ ਕਿਊਰੀਆ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰਾਵਾਬਿਟ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਕ ਮੰਡੇਟ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ, ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੀ। ਭਾਰਤ ਦਾਮੋਦਰ ਕਾਲੇ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦਾ ਏ.ਪੀ. (2003) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 559:

"10. ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੀ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXXVI ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣਾ ਜਾਂ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਲਈ। ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਲੈਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਸਬੰਧਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਨੋਟਿਸ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਵੇ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਉਕਤ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਗਈ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਜੇਕਰ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹੀ ਸੀਮਾ ਦੁਆਰਾ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਲੀਲ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਜਾਪਦੀ ਹੈ ਕੋਡ ਦੇ ਚੈਪਟਰ XXXVI ਦੇ ਅਧਿਆਇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੁਆਰਾ ਜੋ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ: "ਕੁਝ ਖਾਸ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਸੀਮਾ"। ਇਹ ਹੈ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੀ ਉਪਰੋਕਤ ਭਾਸ਼ਾ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸੀਮਾ ਉਕਤ ਅਧਿਆਏ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਕਿ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ। ਅਸੀਂ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਸੰਚਤ ਰੀਡਿੰਗ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਉਕਤ ਅਧਿਆਇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ ਸਿਰਫ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੀ ਫਾਈਲਿੰਗ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਬੇਸ਼ੱਕ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਮਨਾਹੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਕਤ

ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਦੱਸੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਇਹ ਉਕਤ ਅਧਿਆਏ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਗਏ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 469 ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਬੰਦ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦੀ ਮਿਤੀ ਤੋਂ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਵੇਗਾ ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 470 ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨਾ, ਕੇਸ ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਮਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਜਾਂ ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਜਾਂ ਵਿਚ ਲਗਨ ਨਾਲ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਆਫ ਐਂਡਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਰੀਵੀਜ਼ਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਇਹ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਸਹਿਮਤੀ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਿਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸੀਮਾ, ਪਰ ਜਿਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਲਈ ਦੀ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੀਮਾਵਾਂ। ਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡੇ ਇਸ ਨਜ਼ਰੀਏ ਦਾ ਸੰਕੇਤ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਕਿ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੀ ਏਜੰਸੀ ਜਾਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦਾ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਧੀਨ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਫਾਈਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਾਕੰਸ਼ "ਐਕਟਸ ਕਰੀਏ ਨੇਮਿਨੇਮ ਗ੍ਰੈਵਬਿਟ" ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਇੱਕ ਕਿਰਿਆ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਪੱਖਪਾਤ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗੀ, ਜਾਂ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਇਹ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਮਾ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੀ ਸੀ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ 'ਤੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੇ ਕੇਸ ਨੂੰ ਹਰਾਓ. ਸਾਡਾ ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਅੰਦਰ ਹੈ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਰਸ਼ਮੀ ਕੁਮਾਰ [(1997) 2 SCC 397 : 1997 SCC (Cri) 415]।

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

61. ਇੰਦੌਰ ਵਿਕਾਸ ਅਥਾਰਟੀ ਬਨਾਮ ਮਨੋਹਰਲਾਲ (2020) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 129 ਵਿੱਚ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਕਟਸ ਕਿਊਰੀਆ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰਾਵਾਬਿਟ ਅਤੇ ਰੇਸਟੀਟਿਊਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰ ਨਾਲ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

“320. ਮੁਹਾਵਰਾ ਐਕਟਸ ਕਿਊਰੀਆ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰਾਵਾਬਿਟ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਕਾਰਨ, ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਚੱਲਦਿਆਂ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਬਿਨਾ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਹਾਵਰਾ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਐਕਟਮ ਕਿਊਰੀਆ ਇੰਜੂਰੀਆ ਸੁਓ ਨੇਮੋ ਹਾਬੇਰੇ ਦੇਬੇਤ, ਅਰਥਾਤ, ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਸੁਵਿਧਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜੇਕਰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਬੇਬੁਨਿਆਦੀ ਜਾਂ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਦੇਰੀ ਲਈ ਅਣਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਆਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਯੋਗਤਾ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੁਰਤਨਾਇਗਿਆ ਪੰਨੀ ਬਨਾਮ ਨਰਮਦਾ ਬਾਲਾ ਸਸਮਲ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 1533 ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ :

(ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰ. 1355, ਪੈਰਾ 5)

“5. ... ਇਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਲਾਤੀਨੀ ਮੁਹਾਵਰੇ ਕੋਮੋਡਮ ਐਕਸ ਇੰਜੂਰੀਆ ਸੁਆ ਨੇਮੋ ਹਾਬੇਰੇ ਦੇਬੇਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ, ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਸੁਵਿਧਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗਲਤ ਕੰਮ ਤੋਂ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।” ਮਹਾਦੇਵ ਸੋ/ਓ ਕੇਰੂ ਸ਼ੇਂਗਰ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, [(2001) 10 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1

: (2001) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 607], ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਜਦੋਂ ਇਸਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਗ੍ਰਿੰਡਲੇਜ਼ ਬੈਂਕ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ, (1980) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 191 : 1980 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਟੈਕਸ) 230 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਂ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਾਚੀਕਾਕਰਤਾ ਇਸ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਯਾਚੀਕਾ ਬਿਨਾ ਕਿਸੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਂ ਦੇ ਹਿੱਤ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਹੋਣੀ ਜਾਂ ਬੇਇਨਸਾਫੀ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਲਾਭ ਨਿਰਪੱਖ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।"

325 ਕਰਨਾਟਕ ਰੇਅਰ ਅਰਥ ਬਨਾਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ & ਜਿਓਲੋਜੀ, (2004) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 783, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੈਕਸਿਮ ਐਕਟਸ ਕਿਉਰੀਆ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰਾਵਾਬਿਟ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਨੁਕਸਾਨ ਉਠਾਇਆ ਹੈ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾ ਹੁੰਦੇ। ਸਫਲ ਪਾਰਟੀ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਏ ਗਏ ਲਾਭ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਾਂ ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਗੁਆਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੀ.ਪੀ. 790-91, ਪੈਰਾ 10-11)

"10. ... ਐਕਟਸ ਕਿਉਰੀਆ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰਾਵਾਬਿਟ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਕੇਵਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਗਲਤ ਸਨ; ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਕੰਮਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਹ ਭਰਪਾਈ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਜੋ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਰਨ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਟਿਕਾਊ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ, ਇਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫਾਇਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਮਾਉਂਦੀ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੀ, ਪਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੰਮ ਕਾਰਨ, ਤਾਂ ਸਫਲ ਪਾਰਟੀ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਕਰਨ ਯੋਗ ਰਾਹਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਨਾ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਸਫਲ ਪਾਰਟੀ ਮੰਗ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ : (ਏ) ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਅਧੀਨ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕਮਾਏ ਗਏ ਲਾਭ ਦੀ ਮੰਗ, ਜਾਂ (ਬੀ) ਜੋ ਕੁਝ ਉਸ ਨੇ ਗੁਆਇਆ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ।

ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਾਵਜੂਦ ਫੈਸਲੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰੇਅਰ ਅਰਥ ਬਨਾਮ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਆਫ ਮਾਈਨਜ਼ & ਜਿਓਲੋਜੀ, ਡਬਲਿਊ.ਪੀ.ਐਸ ਨੰਬਰ 4030-4031 ਆਫ 1997, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਹੁਕਮ ਮਿਤੀ 1-12-1998 (ਕਾਰ) ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਖਾਣ ਲੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਖੋਦੇ ਗਏ ਖਨਿਜਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਖਨਿਜ ਚੁੱਕਦਾ ਹੈ, ਧਾਰਾ 21 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (5) ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਤੋਂ ਹਾਰ ਪਾਈ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮਾਂ ਅਧੀਨ ਕਮਾਏ ਗਏ ਲਾਭ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਹੁੰਦੇ ਜੇਕਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਹੁਕਮਾਂ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ। ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਤੋਂ ਜੋ ਮੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਉਹ ਛੋਟੇ ਖਨਿਜਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਹੈ। ਕਿਰਾਇਆ, ਰਾਜਸਵ ਜਾਂ ਟੈਕਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਟੇਟ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵਸੂਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਿਰ ਹੇਠ ਕੋਈ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਦੰਡਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਕਾਰਵਾਈ,

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

326. ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ, (1988) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602 : 1988 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 372, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਸਿਦਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਵਾਈ

ਕਿਸੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਏਗੀ। ਇਹ ਮੈਕਸਿਮ ਕੁਰਾਈ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰਾਵਾਬਿਟ ਨਿਆਂ ਅਤੇ ਚੰਗੀ ਸਮਝ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਅਤੇ ਨਿਸਚਿਤ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਉਲਝਣਾਂ ਕਾਰਨ ਦੇਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਏ.ਆਰ. ਅੰਤੁਲੇ ਬਨਾਮ ਆਰ.ਐਸ. ਨਾਇਕ, (1988) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 602 : 1988 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 372, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 687, ਪੈਰਾ 102)

"102. ਇਹ ਹੋਂਦ ਇਸ ਸਰਬੋਚਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਹੈ, ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਕਦਮੇਬਾਜ਼ ਇਸ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉੱਚ ਮੰਚ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰੋਚ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ। ਲਾਰਡ 'ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਰ ਨਿਆਂ ਦੇ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਉਦੇਸ਼ ਦੀ ਸੇਵਾ ਲਈ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ।'

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸੂਬਾ ਗੁਜਰਾਤ ਬਨਾਮ ਰਾਮਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪੀ. ਪੁਰੀ, (1969) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 156 : 1970 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 29, ਦੁਬਾਰਾ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ ਹੈ ਕਿ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 159, ਪੈਰਾ 5)

'5. ... ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਦਾਸੀ ਅਤੇ ਮਾਲਕਣ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸੁਵਿਧਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇਣ ਲਈ। ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੇ ਸਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਾਂਗ, ਇਸ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਵੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਮਾਣ ਮੰਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕਾਰਨ ਨੂੰ ਬਢਾਵਾ ਦੇਵੇ।'

ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਨਿਆਇਕ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਲਤੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਾ ਸਿਰਫ ਉਚਿਤ ਹੈ ਬਲਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੀ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਜਾਵੇ। ਨਿਆਇਕ ਰਾਏ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਖੁਦ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਦਾਂਤ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਲੈਕਜੈਂਡਰ ਰੌਡਜਰ ਬਨਾਮ ਕੰਪਟੋਇਰ ਡੀਸਕੌਂਟ ਡੀ ਪੈਰਿਸ, (1969-71) ਐਲ.ਆਰ. 3 ਪੀ.ਸੀ. 465 : 17 ਈ.ਆਰ. 120 ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਅੰਤਰਨਿਹਿਤ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਹਾਜਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, ਚਾਰ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਹੋਇਆਂ ਕੇਸ਼ਰਦੇਵ ਚਮਰੀਆ ਬਨਾਮ ਰਾਧਾ ਕਿਸ਼ਨ ਚਮਰੀਆ, (1952) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 29 : 1953 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 136 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1953 ਐਸ.ਸੀ. 23, ਐਸ.ਸੀ ਪੰ. 153, ਨੇ ਕਿਹਾ : (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰ. 28, ਪੈਰਾ 21)

'21. ... ਜੱਜ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ ਬਿਨਾਂ ਫ਼ੈਸਲਾ-ਧਾਰਕ ਦੁਆਰਾ ਲਏ ਗਏ ਆਧਾਰਾਂ ਜਾਂ ਫ਼ੈਸਲਾ-ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਉਠਾਏ ਗਏ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ।'

ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਬਾਰੇ :

335. ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦਰਸ਼ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਿਨਾਂ,

ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ

ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2003) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 648, ਇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੀ। ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਲਾਭ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪਵੇਗਾ

ਜੋ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੇਕਰ ਲਿਸ ਹਾਰ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਲਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਅੰਤਰਿਮ ਪੜਾਅ

ਤੇ ਸਫਲ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਸ੍ਰੋਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਬਲਕਿ ਨਿਆਂ, ਇਕਤਾ ਅਤੇ ਉੱਚਿਤ ਖੇਡ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਮਾਨਤਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਿਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਆਪਣਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਊਂਦਾ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਮਾਨ ਕੇ ਨਹੀਂ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 144 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੰਮ ਗਲਤ ਜਾਂ ਗਲਤੀ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਭੁੱਲ ਹੈ; ਟੈਸਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜੀ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜੋ ਲਾਭ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸਨੇ ਨਹੀਂ ਕਮਾਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਤਪਾਦਕ ਉੱਦਯੋਗ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ੀ ਨੂੰ ਜੂਆ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਕੇ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਹੋਵੇ। ਜੇਕਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗੱਲਣ ਦੁਆਰਾ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਗੇ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੱਖਣ ਪੂਰਬੀ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟਡ ਬਨਾਮ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (2003) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 648 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ :

“26. ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਸਿਦਾਂਤ ਇਸ ਸੁਝਾਅ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ “ਮੁਆਵਜ਼ਾ” ਆਪਣੇ ਮੂਲ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮੋੜਨ, ਬਦਲਣ ਜਾਂ ਉਲਟਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੁਕਮ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਉਸਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲੀ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ (ਦੇਖੋ ਜ਼ਫਰ ਖਾਨ ਬਨਾਮ ਰੈਵੇਨਿਊ ਬੋਰਡ, ਯੂ.ਪੀ.,

1984 ਸੁਪ. ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 505)। ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਬਦ “ਮੁਆਵਜ਼ਾ” ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਵ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

903 ਤਿੰਨ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ: (i) ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਸਦੇ ਅਸਲ ਮਾਲਕ ਜਾਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਬਹਾਲੀ; (ii) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਗਲਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲਾਭਾਂ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ; ਅਤੇ (iii) ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੂੰ ਹੋਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਜਾਂ ਭਰਪਾਈ. (ਬਲੈਕ ਦੀ ਲਾਅ ਡਿਕਸ਼ਨਰੀ, 7ਵੀਂ ਐਡੀ., ਪੰਨਾ 1315 ਨੂੰ ਦੇਖੋ). ਜੈਨ ਡੀ. ਕਲਾਮਾਰੀ ਅਤੇ ਜੋਸਫ ਐਮ. ਪੇਰਿਲੋ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਕੰਟਰੈਕਟਸ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਬਲੈਕ ਨੇ ਉਦਧ□ਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ “ਭਰਪਾਈ” ਇੱਕ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਕਦੇ ਕਦੇ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਜੋ ਲਈ ਗਈ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਉਗਲਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

“ਅਕਸਰ, ਸ਼ਬਦ ਦੇ ਦੋਨੋਂ ਅਰਥਾਂ ਅਧੀਨ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ. … ਅਨਿਆਇਆ ਗਰੀਬੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਨਿਆਇਆ ਅਮੀਰੀ, ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ. ਜੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਗੈਰ-ਟੋਰਟੀਅਸ ਗਲਤ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਰਿਕਵਰੀ ਦਾ ਮਾਪ ਸਖਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ, ਭਰਪਾਈ ਦੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਪੇਕਸ਼ ਦੋਸ਼, ਸਹਿਮਤੀ ਜੋਖਮ, ਅਤੇ ਨਿਆਂਪੂਰਣ ਜੋਖਮ ਵੰਡਾਉਣ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ ਜੋ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨੂੰ ਤੌਲਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।”

ਭਰਪਾਈ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਸਟੈਚਯੂਟਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 144 ਵਿੱਚ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 144 ਸੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਦਲਣ, ਉਲਟਣ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧਣ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਬਲਕਿ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਕਾਫੀ ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਜਾਂ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਵਿਵਿਧਤਾ, ਉਲਟਣ, ਰੱਦ ਕਰਨ ਜਾਂ ਸੋਧ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੈਧਤਾ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਲਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਅੰਤਿਮ ਫੈਸਲਾ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...

27 ... ਇਹ ਵੀ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਗਲਤ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜਿਉਂਦਾ ਰੱਖ ਕੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਕੇ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ (ਐਡ. ਅਨੁਰਾਗ ਨਾਦਰ ਬਨਾਮ ਐਸ.ਪੀ. ਰਾਹੀਸਿੰਘਾਨੀ, 1970 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਮੱਦ 63). ਅਜਿਹੀ ਆਂਤਰਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਧਾਰਾ 144 ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਨਾ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਨੇਕਾਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਲਈ ਭਰਪਾਈ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

28. ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਨਿਯਮ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; "ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮੇਟਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਗਲਤ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀਆਂ; "ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ" ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਾਏ ਬਣਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ ਤੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ... ਜੇ ਅਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੀ ਅਵਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ ਅਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਨਿਗਲ ਕੇ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣ ਲਈ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਭਾਵੇਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਲੜਾਈ ਹਾਰ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ, ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਰਾਏ ਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਫਲ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਕਾਰਿਤ ਰਾਹਤ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੋਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਅਸਥਾਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਸੇ ਦੀ ਰਿਹਾਈ ਰੋਕਣ ਵਾਲੀ ਅਵਧੀ ਲਈ ਉਚਿਤ ਵਾਜਬੀ ਦਰ 'ਤੇ ਵਿਆਜ ਦੇ ਇਨਾਮ ਨਾਲ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

62. ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ (ਅ) ਅਧੀਨ, ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ। ਇਹ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਸਮੂਚੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮੰਨੀ ਜਾਣੀ ਹੈ।

63. ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਨਹੀਂ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅਵਧੀ, ਚਾਹੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ, 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਬਦਾਂ "ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ", "ਪੂਰੇ ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ। ਸਾਡੇ ਦੁਆਰਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਵਿਆਖਿਆ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ, 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਜੋ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕੁੱਲ 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਰ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ.

ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਿਰਫ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

64 ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਜਾਂਚ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਸੂਖਮ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੈਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਏਗੀ, ਇਹ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਵੀ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

65. ਇਹ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹਿੱਤ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਕੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਇਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਫਿਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ, 1950 ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਹੈ। ਸਤੇਂਦਰ ਕੁਮਾਰ ਅੰਤਿਲ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ:

"39. ਧਾਰਾ 167(2) ਨੂੰ ਸਾਲ 1978 ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ। ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇਕ ਤੇਜ਼ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਇਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦਾ ਵੀ ਇਕ ਹੋਰ ਅੰਗ ਹੈ। ਬੇਕਸੂਰ ਹੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਵੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਇਕ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਤੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਇਕ ਸ਼ੱਕੀ ਵਿਅਕਤੀ ਕੈਦ ਹੇਠ ਦੁੱਖ ਭੋਗ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਏਜੰਸੀ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸਫਲਤਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ੱਕੀ ਦੇ ਲਾਭ ਲਈ ਇਕ ਸਰਬਸੰਮਤ ਅਤੇ ਅਟੁੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ।

40. ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਣਪ੍ਰਚਾਵਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਦੀ ਮਹਾਮਾਰੀ, ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਮ. ਰਵੀਂਦਰਨ ਬਨਾਮ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ ਆਫ ਰੈਵੇਨਿਊ ਇੰਟੈਲੀਜੈਂਸ, (2021) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 485: (2021) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 876 : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੀ.ਪੀ. 502-06, ਪੈਰਾ 17) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ

"II. ਧਾਰਾ 167(2) ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ

17. ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੇ ਗਏ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਪੈਮਾਨਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਉਦੇ ਮੋਹਨਲਾਲ ਆਚਾਰਿਆ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, (2001) 5 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 453 : 2001 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 760 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਛੋੜੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਹਨ : (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੀ.472, ਪੈਰਾ 13)

'13. ... ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪਿਆਰੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵੰਞਣਾ ਕੇਵਲ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਾਨੂੰਨ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਉਪ-ਭਾਗ (2) ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਅਧਿਕਤਮ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਚਾਲਾਨ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ ਇੱਕ ਛਲ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।'

17.1. ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 'ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੀ ਜਿੰਦਗੀ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਵੰਞਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।' ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਮਨੇਕਾ ਗਾਂਧੀ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ, (1978) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 248 ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਮਨਮਾਨੀ, ਅਨਿਆਇਕ ਜਾਂ ਅਤਾਰਕਿਕ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਧਾਰਾ 167(2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰੋਵੀਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ "ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ" ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਾ ਰੱਖਣ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ।

17.2. ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1898 (ਜਿਸ ਨੂੰ "1898 ਦੀ ਕੋਡ" ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਜੋ ਕਿ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਾਗੂ ਸੀ, ਵਿੱਚ ਇਹ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂ ਨਿਆਇਕ, ਅਧਿਕਤਮ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਚੀਦਾ ਜਾਂਚਾਂ ਨੂੰ ਸੰਪੂਰਣ ਕਰਨਾ ਅਕਸਰ ਅਸੰਭਵ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਅਭਿਆਸ ਉੱਭਰਿਆ ਜਿੱਥੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ "ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟਾਂ" ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਅਵਧੀ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਾਖਲ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਰਾਜ ਫਿਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 14 'ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਸੁਧਾਰਾਂ (ਵੈਲ. II, 1948, ਪੰਨੇ

758-760) ਵਿੱਚ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਲੰਘਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਵੀ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬੰਧਨਯੋਗ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਆਇਕ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਟਕਰਾਅ ਸੀ।

17..3 ਇਸ ਲਈ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 14 ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਗਾਤਾਰ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ 'ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀਆਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ'। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਧਿਕਤਮ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਅੱਗੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ, ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਗੱਦਾਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੱਕ ਲਗਾਤਾਰ ਜੇਲ੍ਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

17.4 ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 14 ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 41 ਵਿੱਚ ਦ ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ, 1898 (ਵੈਲ. I, 1969, ਪੰਨੇ 76-77) 'ਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਧਾਰਾ 167 ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਮਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ 'ਤੇ ਰੱਖਣ ਲਈ "ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਰਿਪੋਰਟਾਂ" ਦੀ ਫਾਇਲਿੰਗ ਦੇ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਖਿਲਾਫ ਸੁਰੱਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮੁੜ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਗੰਭੀਰ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ 'ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮਾਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹ ਸਕਦੀ ਹੈ'। ਇਸ ਲਈ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਅਧਿਕਤਮ ਸਮਾਂ-ਸੀਮਾ 60 ਦਿਨ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 37 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਸੰਕੋਚ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਾਧਾ 60-ਦਿਨ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਰੁਟੀਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਉਚਿਤ ਨਿਗਰਾਨੀ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

17.5. ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 41 ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ 1970 ਵਿੱਚ ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ ਬਿੱਲ ਦੇ ਮਸੌਦੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, 1898 ਦੀ ਕੋਡ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਨੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ:

'3. ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਧਿਆਨਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਨਿੰਨ ਮੂਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ:

(i) ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਵੀਕ੍ਰਿਤ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ;

(ii) ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹਰ ਸੰਭਵ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫਸ਼ਾਮਲ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਬਲਕਿ ਸਮਾਜ ਲਈ ਵੀ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੈ; ਅਤੇ

(iii) ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਜਟਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ, ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਸੌਦਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।'

17.6. ਇਸ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮੌਜੂਦਾ ਦਿਨ ਦੀ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 167(2) ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਟੂੱਟ ਅਧਿਕਾਰ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮਾਂ ਸੀਮਾ ਦੀ ਲੋੜ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਨਾਗਰਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਬੀਚ ਸੰਤੁਲਨ

ਬਣਾਉਣਾ ਸੀ। ਧਾਰਾ 167(2) ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਕਾਮ ਹੋਣ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦਾ ਦੁਰੁਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇਹ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸੰਜ੍ਞਾਨ ਲੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਗੁਆਏ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵੱਲ ਨਿਰਾਸ਼ਾਵਾਦ ਵਿਕਸਿਤ ਨਾ ਕਰੇ।

17.7. ਇਸ ਲਈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਧਾਰਾ 167(2) ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਵਚਨ ਨਾਲ ਗਹਿਰਾਈ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਅਣਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿਰੁੱਧ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਮਕਸਦ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਪਯੋਗੀ ਸਮਝਦੇ ਹਾਂ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੌਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2017) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 67; (2017) 8 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 401, ਜਿਸ ਨੇ ਧਾਰਾ 167(2) ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਸੰਬੰਧੀ ਕੁਝ ਮੌਲਿਕ ਸਿਧਾਂਤ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਕੁਝ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੌਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (2017) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 67; (2018) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 401, ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਵਾਲ ਸਨ, ਪਹਿਲਾਂ, ਕੀ ਧਾਰਾ 167(2)(ਏ)(ਆਈ) ਅਧੀਨ 90 ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਵਾਧਾ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿੱਥੇ ਅਧਿਕਤਮ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ 10 ਸਾਲ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮਿਆਦ 10 ਸਾਲ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ। ਦੂਜਾ, ਕੀ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਵਧੀ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਨਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਡਿਫੌਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਮਤ ਦੀ ਰਾਏ ਨੇ ਹੋਲਡ ਕੀਤਾ ਕਿ 90 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਦਸ ਸਾਲ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਮਿਆਦ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅੱਗੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਮੌਖਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਡਿਫਾਲਟ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਦਲੀਲ ਲਿਖਤੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਤਰਕ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਤਕਨੀਕੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਮਦਨ ਬੀ. ਲੋਕੁਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਮਤ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 95-96 & 99, ਪੈਰਾ 29, 32 & 41)

29. ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਚੌਬੀਸ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਅਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸਮੇਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੁਕੰਮਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੂਲ ਵਿਧਾਨਿਕ ਮੰਸ਼ਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬਦਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ਼ਾਰਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ 'ਤੇ ਮੁੱਲ ਪਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਅਨਿਆਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਧਾਨਸਭਾ ਨੇ ਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ...

32. ... ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਰਾਏਆਂ ਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੂੰ ਇਕ ਸਦੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਜਾਂਚਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜ ਦੇ ਉਸ ਦੀ ਜਾਂ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਸ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਸਾਡੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਪੂਰੀ ਬਹਿਸ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਂਚਾਂ ਦੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰੇ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਤੇ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਜਾਂ ਪਾਠਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

41. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਔਪਚਾਰਿਕ ਜਾਂ ਤਕਨੀਕੀ ਹੋਣਾ ਸਲਾਹਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਨਿਆਂਪ੍ਰਦ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਜਾਂ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ

ਸਖਤ ਜਾਂ ਔਪਚਾਰਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ।

17.8. ਅਸੀਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਐਸ. ਕਾਸੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ, (2021) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 1, ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵੀ ਲਾਭ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਥੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਅਧੀਨ ਨਿੱਜੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਅੰਗ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਮਹਾਮਾਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਮੁਲਤਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਦੇ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਅਤੇ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

17.9. ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਪੱਕਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਦੰਡਾਤਮਕ ਸਟੈਚਿਊਟ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਵੱਲ ਝੁਕਾਉ ਹੈ, ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਸਰਵਵਿਆਪੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਦੰਡਾਤਮਕ ਸਟੈਚਿਊਟਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

17.10. ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ CrPC ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ (ਉਪਰੋਕਤ) ਉਸਾਰੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਧਾਰਾ 167(2) ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਤਿੰਨਗੁਣਾ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹਨ, ਇੱਕ ਨਿਆਂਪੂਰਨ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਗਾਰੰਟੀ ਦੇਣਾ, ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਨਾ ਜੋ ਸਮਾਜ ਦੇ ਗਰੀਬ ਵਰਗਾਂ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਦੀ ਰਾਖੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਉਦੇਸ਼ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਪਰ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਅਧੀਨ ਗਾਰੰਟੀਸ਼ੁਦਾ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਉਪ-ਸੈੱਟ ਹਨ।

17.11. ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਚਛੇਦ 21 ਅਧੀਨ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੀਆਂ ਵਿਵਿਧ ਨਿਆਇਕ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਨਗੇ ਅਤੇ ਮੇਲ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਦੁਵਿਧਾ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ।

41. ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਤੋਂ ਬਹਿਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਮਿਆਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ ਜ਼ਰੂਰ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਜੋ ਕਿ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਕੇਵਲ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਪਰ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦਾ ਵੀ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167(2) ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲੇ।

66. CrPC, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇਣ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਬੋਲ ਕੇ, ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕਰੇ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਉਚਿਤ ਕਾਰਣਾਂ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ 67. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਸ ਲਾਜ਼ਮੀ ਕਾਰਜ ਬਾਰੇ ਛੋਹ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਉਣਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਨਿਯਮ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ 24 ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਸਬੰਧਿਤ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਲੋੜ ਬਾਰੇ ਪਰਯਾਪਤ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ। ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਮੁੜ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ PMLA, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19, CrPC, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਇਤ, ਇੱਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪਰਯਾਪਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇਕਰ CrPC, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਕਰਨ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਰੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।

68. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਰਿਮਾਂਡ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਕਿਰਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸ ਦਾ ਬੱਧਪੂਰਵਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇ ਕਿ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ

ਅਸਫਲਤਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਰਿਹਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੀ ਪੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਕ੍ਰਿਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਵੀ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਉਚਿਤ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਉੱਤੇ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਨਾਫਰਮਾਨੀ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਉੱਤੇ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ, ਇੱਕ ਸੁਤੰਤਰ ਇਕਾਈ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਉਹ ਉਚਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਲਾਜ਼ਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਬਾਰੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਰਿਮਾਂਡ ਬਾਰੇ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਬਾਰੇ, ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸਤਯਜੀਤ ਬਲੁਭਾਈ ਦੇਸਾਈ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ, (2014) 14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 434 ਵਿੱਚ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

9. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਮੁੱਦੇ ਉੱਤੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ-ਵਿਮਰਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਉੱਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਠਾਏ ਗਏ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਨਿਯਮ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੇਸ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਿਨਾਂ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਤੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਦਿਲਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਨਿਗਰਾਨੀ ਆਮ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਨਾਪਸੰਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ/ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਖਾਸ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਆਇਕ ਤੌਰ ਤੇ ਜਾਂਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਅਜਿਹੇ ਸੀਮਿਤ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ।

69.ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ ਕੋਡ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਅਤਿ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਬੇਈਮਾਨ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਏ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ ਜੋ ਕਦੇ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਦਿਲਚਸਪ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਦਾਹਰਣ ਉੱਤੇ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦਾ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਘਾਤਕ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸੀਮਿਤ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

69. PMLA, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਅਤੇ CrPC, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਪਹਿਲੇ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਖਰੀ ਦੀ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤ ਦੇਵੇਗੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ CrPC, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਪਰ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਨਹੀਂ।

70. ਕੇਵਲ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਬਾਹਰੀ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਖਾਮੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਚੇਤ ਹਾਂ ਕਿ ਕੁਝ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਨਿਯਮਨ ਐਕਟ, 1973 ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਐਕਟ, 1962 ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਉੱਤੇ ਸੌਂਪਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ PMLA, 2002 ਨੂੰ CrPC, 1973 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਕੋਈ ਸ਼ਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੁਲ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ CrPC, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਨੂੰ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ

ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਲਈ ਹੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪਰ ਹਿਰਾਸਤ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਅਜਿਹੀ ਦਲੀਲ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਵੀ ਖਤਰਨਾਕ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ CrPC, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਲਾਭ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ):

"88. ...ਇਹ ਉਤਪਾਦਨ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵੀ ਹੈ। ਧਾਰਾ 19 ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ 1973 ਦੇ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਲੋੜ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਪਰ 2002 ਦੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(3) ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਨੂੰਨੀ ਲੋੜ ਹੋਣ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ..."

71. ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ (ਸੁਪਰਾ):

"106. ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਮਤ ਵਿੱਚ, ਓ.ਪੀ. ਗੁਪਤਾ ਅਤੇ ਐਮ.ਕੇ.ਐਸ. ਅਬੂ ਬਕਰ ਅਤੇ ਕੇਰਲ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਸਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ, ਸੱਚਮੁੱਚ, ਫੈਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 35(2) ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 104(2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਕਿ ਉਕਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਧਾਰਾ 167(1) ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮੂਲ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਵਿਅਕਤੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਧੀਨ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਗੁਜ਼ਰਿਆਂ, ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167(1) ਵਿੱਚ ਨਾ ਤਾਂ 'ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ' ਦਾ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਹ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ.

xxx

xxx

108. 'ਜਾਂਚ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(h) ਅਧੀਨ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ (ਜੋ ਕਿ ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤ ਉਪ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕ ਅਤੇ ਹੋਰ [ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ] ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1)(ਬੀ) ਦੀ ਸਹੀ ਨਕਲ ਹੈ)

ਪੁਰਾਣਾ ਕੋਡ) ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ
ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ,
ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ (ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ) ਜੋ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਉਕਤ ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਂਚ'
ਕੋਡ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਤਾਣੇ-ਬਾਣੇ ਵਿੱਚ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਲੰਬੀ ਕਤਾਰ ਹੈ ਜੋ ਵੇਰਵੇ ਨਾਲ ਦੱਸਦੀ ਹੈ,
'ਜਾਂਚ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਹੈ? ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਸਾਰੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਾਏ
ਐਚ.ਐਨ. ਰਿਸ਼ਬੁਦ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੇ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ: (ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਪੀ. 1157-58)

"ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਕਦਮਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:(1) ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਣਾ, (2) ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ,(3) ਸ਼ੱਕੀ ਅਪਰਾਧੀ ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, (4) ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ ਜੋ ਕਿਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ (ਅ) ਵੱਖ-ਵੱਖਵਿਅਕਤੀਆਂ (ਦੋਸ਼ੀ ਸਮੇਤ) ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ, ਜੇਕਰਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਲੱਗੇ,(ਬੀ) ਥਾਵਾਂ

ਦੀ ਖੋਜ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਝੇ ਗਏ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜ਼ਬਤੀ, ਅਤੇ (5)ਇਸ ਬਾਰੇ ਰਾਏ ਬਣਾਉਣਾ ਕਿ ਕੀ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮੱਗਰੀ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂਅਤੇ ਜੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਦਾਖਲ ਕਰਕੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ।"

ਜਾਂਚ ਦੇ ਕੋਰਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਦਮ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰਿਸ਼ਬੁਦ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੁਬਾਰਕ ਅਲੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਐਮ.ਪੀ. ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

109. ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਲੜੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਹਨ ਜੋ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ

ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਵੇਖੋ ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦਰ ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਡਬਲਿਊ.ਬੀ. ਅਤੇ ਇੱਲੀਆਸ ਬਨਾਮ ਕਲੈਕਟਰ ਆਫ ਕਸਟਮਜ਼, ਮਦਰਾਸ। ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਪਰੋਕਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੰਜੋਏ ਗਏ ਹਨ

ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਸਮੇਤ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਅਗਾਊਂ ਭੇਜਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ। ਵੀਖੋ ਵੀ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ ਬਨਾਮ ਬਰਕਤ ਰਾਮ ਅਤੇ ਬਾਦਕੂ ਜੋਤੀ ਸਾਵੰਤ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਮੈਸੂਰ।

113. ਭਾਵੇਂ ਇਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਜਾਂ ਕਸਟਮਜ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XII ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਵੀ ਉਹ ਅਧਿਕਾਰੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਜ਼ਬਤੀ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਆਦਿ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਸਮਾਨਤਾ ਵਾਲੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 22(1) ਅਤੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 50 ਅਧੀਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਬਾਰੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਧਾਨਿਕ ਫਰਜ਼ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਕਾਰਜਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਜ਼ਰੂਰ ਬਣਾਉਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦਾ ਨਾਮ, ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਧਾਰਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯਾਬ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਈ ਸੂਚਨਾ ਦੀ ਕਿਸਮ, ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਾ ਸਮਾਂ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਨਸ਼ੀਲੀ ਵਸਤੂ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਪਰਾਧ/ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਦੌਰਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ।

116. ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਅਭਿਯੋਜਨ ਏਜੰਸੀ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਵਜੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਭਾਵ FERA ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 61(ii) ਅਧੀਨ ਅਤੇ ਕਸਟਮਜ਼ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਅਧੀਨ। ਭਿੰਨ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਹਿਣ ਲਈ, ਜਾਂਚ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 173 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(b) ਅਧੀਨ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦਕਿ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜਾਂ ਅਧਿਕ੍ਰਿਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੇਵਲ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 190(1)(a) ਅਧੀਨ ਉਸ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੰਜੀਦਗੀ ਲੈਣ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕੋਡ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਜਾਂ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

120. ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ਬਦ 'ਜਾਂਚ' ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸ਼ਬਦ ਵੱਡੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਲਚਕਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਏਜੰਸੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਰੱਥ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸੰਪੰਨ ਹੈ।

xxx

. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜਾਂ ਕਸਟਮ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜਾਂਚ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵਾਂਗ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਨਹੀਂ।

xxx

128 ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 4 ਵਿਆਪਕ ਹੈ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 5 ਧਾਰਾ 4(2) ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕੇਵਲ ਕੋਡ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਖੇਤਰੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰ ਕਿੱਤੇ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ ਪਰ ਧਾਰਾ 4(2) ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਕੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਕੋਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਜਾਂ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਦੇ ਬਿਨਾਂ ਹਦ ਤੱਕ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 4(2) ਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਖੁਦ ਕੋਡ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, "... ਪਰ ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ, ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੇ ਢੰਗ ਜਾਂ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਵਿਉਂਤਬੱਧ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਐਨੈਕਟਮੈਂਟ ਦੇ ਅਧੀਨ।"

xxx

131. ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਰਕ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਡ ਦੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫੇਰਾ ਜਾਂ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਧਾਰਾ 4(2) ਦਾ ਕੋਡ ਕੋਈ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ ਵਿੱਚ "ਜਾਂਚ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਹੈ" ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

132. ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(2) ਦਾ ਸੰਚਾਲਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਸਮੇਤ ਫੇਰਾ ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਐਕਟਾਂ ਅਧੀਨ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਜਾਂਚ ਜਾਂ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

xxx

134. ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਅਪਵਾਦਾਂ ਨਾਲ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਮਰੱਥ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ FERA ਜਾਂ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਧਾਰਾ 167 ਅਧੀਨ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ FERA ਦੀ ਧਾਰਾ 35(2) ਜਾਂ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 104(2) ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹਦਾਇਤ, ਕਿ ਹਰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਲੋੜੀਂਦੀ ਦੇਰੀ ਤੋਂ ਬਗੈਰ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਕਤ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਧੀਨ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਈ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ, ਬੇਮਾਨੀ ਅਤੇ ਨਿਰਰਥਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕੋਈ ਚੋਣ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦੀਆਂ ਅਤੇ ਉਹ ਜੋ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ "ਵਿਧਾਨਿਕ ਚੂਕ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਖਾਮੀ ਜਾਂ ਖਾਲੀ ਥਾਂ" ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੇਬਸ ਦਰਸ਼ਕ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੇਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਜਾਣਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਤੁਕਾ ਅਤੇ ਅਜੀਬ ਹੋਵੇਗਾ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

72. ਅਸ਼ੋਕ ਮੁਨੀਲਾਲ ਜੈਨ (ਸੁਪਰਾ):

“3. ਅਸੀਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਕਤ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਸਿਵਾਏ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦੇਣ ਦੇ ਕਿ ਧਾਰਾ 167(2) CrPC ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ PMLA ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਸ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸੀਖਿਆ ਅਟਾਰਨੀ ਜਨਰਲ ਵੀ ਇਸ ਨੂੰ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 4(2) CrPC ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਖਾਸ ਐਕਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਕਿਆ ਨਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, PMLA ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 44 ਤੋਂ 46 ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਨਾਲ CrPC ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ PMLA ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਮੁਕੱਦਮਿਆਂ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿ PMLA ਐਕਟ ਵਿੱਚ CrPC ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਉਲਟਾ, CrPC ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸ਼ਾਮਲਤਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ PMLA ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 65 ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"65. ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।—ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 (2 ਦਾ 1974) ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ, ਖੋਜ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤੀ, ਅਟੈਚਮੈਂਟ, ਜ਼ਬਤੀ, ਜਾਂਚ, ਅਭਿਯੋਗ ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਲਈ ਲਾਗੂ ਹੋਣਗੇ।"

ਅਸੀਂ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਲਾ ਬਨਾਮ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ, (1994) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 440 ; 1994 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. (ਕ੍ਰਿ) 785, ਜਿਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰ. 480, ਪੈਰਾ 136)

"136. ਨਤੀਜਤਨ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਦੀਆਂ ਉਪ-ਧਾਰਾਵਾਂ (1) ਅਤੇ (2) ਫੇਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 35 ਅਤੇ ਕਸਟਮ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 104 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਫੇਰਾ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਵਰਤਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਫੇਰਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 35(2) ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।"

5. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀ ਰਾਏ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 167(2) ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਪੀਐਮਐਲਏ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਲੋਂ 60 ਦਿਨ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਮਿਤੀ ਜਦੋਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ 167(2) ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ.

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਿਧਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ:

73. ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਥ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦੰਡਾਤਮਕ ਸਟੈਚੂਟ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਬਦਿਕ, ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਸਾਦੇ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਨ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਸਟੈਚੂਟ ਆਪਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਨਿਆਇਕ ਸਰਜਰੀ ਦਾ ਕੰਮ ਬਚਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿਸੇ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਹਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਸਤਾਰ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਾਕੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪੌਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੇ ਅਸਾਮ, (2017) 15 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 67 ਵਿੱਚ:

"67.ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨਾ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਬੇਕਾਰ ਬਣਾ ਦੇਵੇ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਐਕਟ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਅਕਾਰਜ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਤੁਕਾ ਅਤੇ ਮਨਮਾਨਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤਾਂ ਯਾ ਤਾਂ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਘਟਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਾਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਨੀਵਾਂ ਪੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਕੇਵਲ ਤਦ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਵਰਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਸਮਝਦਾਰੀ ਦਾ ਰਸਤਾ ਇਹ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਪਤੰਜਲੀ ਸ਼ਾਸਤਰੀ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਅਸਵਿਨੀ ਕੁਮਾਰ ਘੋਸ਼ ਬਨਾਮ ਅਰਬਿੰਦ ਬੋਸ, (1952) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 237 : ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1952 ਐਸ.ਸੀ. 369, ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: (ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੰ. 377, ਪੈਰਾ 26)

"26. ... ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਸਹੀ ਸਿਧਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਅਣਉਚਿਤ ਅੱਤਿਰਿਕਤ ਵਜੋਂ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਜੇ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਸੰਭਾਵਿਤ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਲਾਗੂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।"

"6 ...ਕਾਨੂੰਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਰਥਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਧਾਰਣ, ਕੁਦਰਤੀ ਅਤੇ ਵਿਆਕਰਣਿਕ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।"

68. ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਥਾਂ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਭਾਸ਼ਾ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜਾਂ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨੂੰ ਅਧਿਕ ਆਮ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਅਧੀਨ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਦਾਲਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾਵਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਹਿਚਕਿਚਾਏਗੀ।

69. ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਨਾਈ ਲਾਲ ਸੁਰ ਬਨਾਮ ਪਰਮਨਿਧੀ ਸਾਧੁਕਾਨ, ਏਅਰ 1957 ਐਸ.ਸੀ. 907 ਫੈਸਲਾ : (ਏਅਰ ਪੀ. 910, ਪੈਰਾ 6)

"6 ... ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਦੀ ਮੰਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵਿਧਾਨ ਦੁਆਰਾ ਖੁਦ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"

ਇਹ ਸੌਂਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਅਰਥ ਸਪਸ਼ਟ ਅਤੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਕੋਈ ਬਾਹਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਵਰਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।"

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

70. ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਿਸੇ ਵਿਧਾਨ ਵਾਂਗ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਅਣਜਾਣਤਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਕੇਂਦਰੀ ਉਤਪਾਦ ਸ਼ੁਲਕ, ਬੈਂਗਲੋਰ ਬਨਾਮ ਸ੍ਰੀਕੁਮਾਰ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ, (2009) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 469:

"15. ...ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਫੈਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਤੱਥ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਉਸ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਤੱਥ ਸਥਿਤੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਯੂਕਲਿਡ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਵਾਂਗ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਵਾਂਗ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ

ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਕੇ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਉਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕਹੇ ਗਏ ਲਗਦੇ ਹਨ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿਧਾਨ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ। ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਵਾਕਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੱਜਾਂ ਨੂੰ ਲੰਬੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਪੈਣਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਮਝਾਉਣਾ ਹੈ, ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ। ਜੱਜ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਉਹ ਵਿਧਾਨਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਿਧਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਲੰਡਨ ਗ੍ਰੇਵਿੰਗ ਡਾਕ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਹੋਰਟਨ [1951] ਏਸੀ 737 : (1951) 2 ਆਲ ਈਆਰ 1 (ਐਚਐਲ) ([ਏਸੀ 'ਤੇ ਪੀ. 761) ਲਾਰਡ ਮੈਕਡਰਮੋਟ ਨੇ ਕਿਹਾ : (ਆਲ ਈਆਰ ਪੀ. 14 ਸੀ-ਡੀ)

'...ਇਹ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਵਿਲੇਸ, ਜੇ. ਦੇ ਇਪਸਿਸਿਮਾ ਵਰਬਾ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨ ਕੇ ਅਤੇ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਉਸ ਮਹਾਨ ਨਿਆਂਕਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ ....'

16. ਹੋਮ ਆਫਿਸ ਬਨਾਮ ਡੋਰਸੇਟ ਯਾਚਟ ਕੰਪਨੀ ਲਿਮਿਟੇਡ [1970] AC 1004 : (1970) 2 WLR 1140 : (1970) 2 ਸਭ ਈਆਰ 294 (ਐਚਐਲ) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਰੀਡ ਨੇ ਕਿਹਾ : (ਸਭ ਈਆਰ ਪੀ. 297ਐਚ-8) "..... ਲਾਰਡ ਐਟਕਿਨ ਦਾ ਭਾਸ਼ਣ ..... ਇਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਨਵੇਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਯੋਗਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇਗੀ।" ਮੈਗਰੀ, ਜੇ. ਨੇ ਸ਼ੇਫਰਡ ਹੋਮਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਸੈਂਡਹਾਮ (ਨੰਬਰ 2) [1971] 1 WLR 1062 : (1971) 2 ਸਭ ਈਆਰ 1267 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ : (ਸਭ ਈਆਰ ਪੀ. 1274ਡੀ-ਈ) '..... ਇਕ ਨੂੰ ਕੋਰਸ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ, ਰੱਸੇਲ, ਐਲ.ਜੇ. ਦੇ ਇੱਕ ਰਿਜ਼ਰਵਡ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਸਦ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਜੋਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ .....' ਅਤੇ, ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰੇਲਵੇਜ਼ ਬੋਰਡ ਬਨਾਮ ਹੈਰਿੰਗਟਨ [1972] AC 877 : (1972) 2 WLR 537 : (1972) 1 ਸਭ ਈਆਰ 749 (ਐਚਐਲ) ਵਿੱਚ ਲਾਰਡ ਮੋਰਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ : (ਸਭ ਈਆਰ ਪੀ. 761ਈ)

'ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਜਾਂ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਅਧਿਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਵਿੱਚ ਹਮੇਸ਼ਾ ਖਤਰਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਇਕ ਉਚਾਰਨ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਸੈਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।'

17. ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਿਤ ਲਚਕ, ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਜਾਂ ਵੱਖਰਾ ਤੱਥ ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਫਰਕ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਅੰਨ੍ਹਾ ਭਰੋਸਾ ਰੱਖ ਕੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਹਿਦਾਯਤੁੱਲਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕਹੇ ਗਏ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸ਼ਬਦ ਲੋਕਸ ਕਲਾਸੀਕਸ ਬਣ ਗਏ ਹਨ: (ਅਬਦੁਲ ਕਯੂਮ ਬਨਾਮ ਸੀ.ਆਈ.ਟੀ. [ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1962 ਐਸ.ਸੀ. 680], ਏ.ਆਈ.ਆਰ. ਪੀ. 688, ਪੈਰਾ 19)

"19. ... ਹਰ ਕੇਸ ਆਪਣੇ ਤੱਥਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੇਸ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਨੇੜਤਾ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵੇਰਵਾ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਕੇਸ ਦੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕੇਸ ਦੇ ਰੰਗ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਰਡੋਜੋ ਨੇ ਕਿਹਾ)। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨਾ ਕਿ ਕੋਈ ਕੇਸ ਲਾਈਨ ਦੇ ਕਿਸ ਪਾਸੇ ਹੈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਕੇਸ ਨਾਲ ਵੱਡੀ ਸਮਾਨਤਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਿਰਣਾਯਕ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

***

'ਮਿਸਾਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਉਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੱਕ ਇਹ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੁਰਦਾ ਲੱਕੜ ਨੂੰ ਕੱਟਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਟਹਿਣੀਆਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟਣਾ ਪਵੇਗਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਝਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਟਹਿਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੋ ਲਵੋਗੇ। ਮੇਰੀ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਨਿਆਂ ਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੁਕਾਵਟਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਰੱਖੋ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਰੋਕ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।' [ਸੰਪਾਦਕ: ਏ.ਐਸ. ਨੇ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਬਨਾਮ ਅਮਰੀਤ ਲਾਲ ਮਾਨਚੰਦਾ, (2004) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 75 ਪੰਨਾਂ 83-84, ਪੈਰਾ 15-18 ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ।]"

“18. ...ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜੋ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੈਟਲਡ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜੋ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਉਸ ਮੁੱਖ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਲਈ ਇਹ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜੋ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਜਾਂ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਕਾਨੂੰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। 'ਸ਼ਬਦ ਉਸ ਮੁੱਖ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜੋ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜੋੜੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਕੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ' (ਥਾਮਸਨ ਬਨਾਮ ਡਿਬਿਨ, 1912 ਏ.ਸੀ. 533 (ਐਚ.ਐਲ.)). ਜੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਨਿਯਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਾਈਮਾ ਫੇਸੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜੋ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੇਖ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸਟੈਂਡ ਸਹੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੋਵਾਈਜੋ ਨੂੰ ਸਾਧਾਰਣ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਾਈਜੋ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸੁਨਹਿਰੀ ਨਿਯਮ ਹੈ ਕਿ ਪੂਰੇ ਸੈਕਸ਼ਨ ਨੂੰ, ਪ੍ਰੋਵਾਈਜੋ ਸਮੇਤ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਪਾਉਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਨਤੀਜਾ ਦੇਣ।"

(ਜੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

13. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੰਨ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਐਸ. ਸੁੰਦਰਮ ਪਿੱਲੈ ਬਨਾਮ ਵੀ.ਆਰ. ਪਟਾਬੀਰਾਮਨ, (1985) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 591 ਵਿੱਚ 2:1 ਦੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਧਾਰਾ ਦੇ ਉਪਬੰਧਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਜਾਂਚਿਆ ਹੈ। ਸੰਬੰਧਿਤ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਹੇਠ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ: (ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਪੰਨਾ 607-08, ਪੈਰਾ 30, 32-33 ਅਤੇ 36-37)

"30. ਸਰਥੀ ਨੇ ਸਟੈਚਿਊਟਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵਿੱਚ ਪੰਨਾ 294-95 ਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਿਤ ਸਿਧਾਂਤ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਨ:

(ਅ) ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਧਾਰਣਾ ਇਹ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਬਿਨਾਂ, ਧਾਰਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਭਾਗ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾ ਵਸਤੂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ।

(ਬ) ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਉਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

(ਸੀ) ਜਿੱਥੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਧਾਰਾ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਖੜਾ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਿਰਮਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(ਡ) ਜਿੱਥੇ ਧਾਰਾ ਸੰਦਿਗਧ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਗਾਈਡ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅਸਤਿਤਵ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(e) ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(f) ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਕਿਸੇ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਮਜਬੂਰੀ ਦੇ ਕਾਰਣਾਂ ਲਈ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ।

(g) ਕਦੇ ਕਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਅਣਜ਼ਰੂਰੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(h) ਜੇਕਰ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਨਿਰਮਾਣ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਧਾਰਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਨਾਲ ਆਮ ਸਾਂਝ ਵਿੱਚ ਲਿਆਵੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਪ੍ਰਬਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

(i) ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਐਨੈਕਟਿੰਗ ਭਾਗ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਐਕਟ ਦੇ ਸਰਬਸੰਮਤ ਸ਼ਬਦਾਂ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਹੈ।

(j) ਕਦੇ ਕਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੁਸਥਾਪਿਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

(ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ)

ਕੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ?

76. ਅਸੀਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਅਤੇ ਅਰਥ ਉੱਤੇ ਸਾਡੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਜਿਸ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਕਿਤੇ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। "ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ 'ਤੇ", "ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ", ਅਤੇ "ਸੰਪੂਰਣ" ਜਿਹੇ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਉੱਲੇਖਿਤ ਹਨ, ਨੂੰ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਅਸਪਸ਼ਟਤਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਸੱਧਾਰਣ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

77. ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਮੰਤਵ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2), ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਚਿਤ ਜਾਂਚ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਬਾਰੀਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਪਹਿਲੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ, 1898 ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਰਹੀ ਸੀ ਜੋ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਵਧੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 15 ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ 60 ਦਿਨ ਜਾਂ 90 ਦਿਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੋਵਿਜ਼ੋ ਦੇ ਸੁਰ ਵਿੱਚ, ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਇੱਕ ਸਾਧਾਰਣ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਇਸ ਅਵਧੀ ਦੌਰਾਨ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ "ਸੰਪੂਰਣ" ਸਿਰਫ 15 ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਪਸ਼ਟ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜੇ ਗਏ ਹਨ।

78 ਚਗੰਤੀ ਸਤਿਆਨਾਰਾਇਣਾ ਬਨਾਮ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ, (1986) 3 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 141 ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵੀ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਵੱਖਰੇ ਹਨ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸਹੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2):

“16. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਅਤੇ ਧਾਰਾ 309 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਦੀ ਪ੍ਰੋਵਿਜੋ (1) ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੱਖਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਧੀਨ, ਦੋਵੇਂ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀਆਂ ਅਵਧੀਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਅਨੁਸਰਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 167 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (2) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ “ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ 15 ਦਿਨ” ਦਾ ਮਤਲਬ “ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨ” ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਨਾਲ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਅਵਧੀ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਲੋੜ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਨਾਲ ਹੀ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਸੀਮਿਤ ਅਵਧੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅਵਧੀ 15 ਦਿਨ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਇਜਾਜ਼ਤ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ 15 ਦਿਨ ਲਈ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਚਾਹੇ ਇਹ ਇੱਕ ਹੀ ਰਿਮਾਂਡ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਜਦੋਂ ਹਰ ਵਾਰ ਰਿਮਾਂਡ ਨੂੰ ਘੱਟ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੀ ਹੋਰ ਹਿਰਾਸਤ, ਜੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਹੋਵੇ, ਜਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਨਹੀਂ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ। ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਅਸਰਦਾਰ ਜਾਂਚ ਲਈ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਅਧੀਨ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਹੈ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ 15 ਦਿਨ ਦੀ ਕੁੱਲ ਅਵਧੀ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ, ਚਾਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਜਾਂ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਨਾਤ ਹੋਵੇ, ਖਤਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾ ਪਾਈਏ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਸੇਜ ਨੂੰ ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਰਥ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ

ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਸੰਭਵ ਹੈ।

79 ਭਾਵੇਂ ਮਾਨ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਸੋਚ ਸਹੀ ਹੈ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੈਕਸਿਮ ਐਕਟਸ ਕਿਉਰੀਏ ਨੇਮੀਨੇਮ ਗ੍ਰਾਵਾਬਿਟ ਜਰੂਰ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਪਹਿਲੂ ਨੂੰ ਉਕਤ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਵੀ.

ਹੋਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਹੀ. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੇ ਬੁੱਧ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ (2009) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 266, ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੁਹਰ ਲਗਾਈ. ਸਾਡੇ ਆਦਰਪੂਰਨ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵਿਰੁੱਧ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਵੇਗਾ (ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਵਿਕਾਸ ਮਿਸ਼ਰਾ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਇਆ, ਅਸੀਂ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥ ਦੇ ਵੱਡੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨ ਲਈ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ - ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸਿਰਫ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਰਿਮਾਂਡ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਵਧੀ - 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ. ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਿਕ ਐਲਾਨ ਨਾਲ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦਾ. ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਗਾਹੀ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਤੀਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

ਚਰਚਾ

80. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਿਨਾਂ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਆਧਾਰਭੂਤ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ. ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਚੈਂਕਰਡ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੈਂਡੂਲਮ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਝੂਲਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ. ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਫ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਤੱਥ ਨੂੰ ਹੀ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਾਂਗੇ, ਅਰਥਾਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੇ ਅੰਤਿਮਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ.

81. ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਕਰਾਂਗੇ. ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ. ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਿਰਾਸਤ ਨਿਆਇਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਉਚਿਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਗਾਹ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਦੀ ਤਾਰੀਖ ਨੂੰ ਹੀਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਲਿਖਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਕਿ ਐਚ.ਸੀ.ਐਫ.ਪੀ. ਨੰਬਰ 1021 ਦੀ 2023 ਹੈ. ਇਸ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ, 14.06.2023 ਨੂੰ ਹੀ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਰਿਮਾਂਡ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਸਪਸ਼ਟ ਮਨ ਦੀ ਲਾਗੂਤਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ. ਭਾਵੇਂ ਵਾਧੂ ਅਧਾਰ ਉਠਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਹ ਇੱਕ ਪਿੱਛੋਂ ਆਏ ਵਿਚਾਰ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਇਕੋ ਇੱਕ ਉਪਾਯ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਉਚਿਤ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰੇ. ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ. ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਜਾਗਰੂਕ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਰਾਹੀਂ ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ.

82. ਸਾਡੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿ ਰਿਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਨ ਤਰਕਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਿਸਮ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਿਸਥਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਤੋਂ

ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਸਖਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਦਿਆਂ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਤਦਨੁਸਾਰ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇਸ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨਿਆਇੱਕ ਰਿਮਾਂਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਚੂੰਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਅਤੇ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਆਦੇਸ਼ ਹੈ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੰਚ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੇਵਲ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਰਿਮਾਂਡ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਾਂ। ਇੰਸ ਲਈ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਰੱਦ ਹੋਣ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

83. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੀਨੀਅਰ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਨੂੰ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੀਪਕ ਮਹਾਜਨ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੈਟਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ ਵਿਸਤਾਰਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਪਲਬਧ ਹੋਣਗੇ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਰਿਮਾਂਡ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਸਿਰਫ ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਅੱਤੇ ਸਹਾਇਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਂਤਰਿਕ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ, ਪੀਐਮਐਲਏ, 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਅਧੀਨ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਸਿਰਫ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41 ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਸ਼ਰਤਾਂ ਤੋਂ ਕਹੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਖਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

84. ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰਕ੍ਰਿਆ ਦਾ ਇੱਕੋ ਅਰਥ ਹੋਣਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਉੱਤਪੰਨ ਸਾਂਝੇ ਮਟੀਰੀਅਲ ਦੋਵਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਮਟੀਰੀਅਲ ਦੋਵਾਂ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਅਰਥ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੀ.

ਪੜਾਅ. ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਐਕਟ, 1872 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ।

85. ਸ੍ਰੀ ਕਪਿਲ ਸਿੱਬਲ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਰਿਸ਼ਠ ਵਕੀਲ, ਆਪਣੇ ਅਨੋਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨੂੰ ਘਰ ਲੈ ਜਾ ਸਕਣ ਕਿ PMLA, 2002 ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਟੈਚਿਊਟ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਜ ਕਰੇਗਾ। ਜਾਂਚ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਟੈਚਿਊਟ ਅਧੀਨ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਗਲਤ ਨਹੀਂ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਇਹ CrPC, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਅਥਾਰਟੀ ਨੂੰ "ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ" ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਧੀਨ ਲਿਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ "ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ" ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਵਿਜੇ ਮਦਨਲਾਲ ਚੌਧਰੀ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਅਨੁਪਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਅਨੁਸਾਰ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

86. ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਨੀ (ਸੁਪਰਾ) ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਬਹਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸਹੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਤੱਥ ਵੱਖਰੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਹਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਵਕੀਲਾਂ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਸੀ। ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਆਪਣੇ ਸਬਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਹਨ ਕਿ "ਹਿਰਾਸਤ" ਸ਼ਬਦ "ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ" ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ, ਇਹ ਕੇਵਲ ਸਰੀਰਕ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਆਇਕ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰੀਰਕ ਹਿਰਾਸਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਕਰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਰੀਰਕ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅੰਤਰਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਰਾਹ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਹਿੱਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਹਿਣਾ ਕਿ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨੀ

ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਡਾਕਟਰਾਂ ਦੀ ਆਗਿਆ ਨਾਲ, ਕਦੇ ਵੀ ਪਰਯਾਪਤ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

87. ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਇਸ ਦੇ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਭਾਰੀ ਨਹੀਂ ਪਾਵੇਗੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਦੀ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੋਵੇਗਾ।

88. ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸੰਖੇਪ:

i. ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(3) ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕੋਲ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੇਬੀਅਸ ਕੋਰਪਸ ਦੀ ਰਿਟ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਹਿਰਾਸਤ ਨਿਆਇੰਕ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ii. ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲਾਭ ਮਿਲੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ, ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ., 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 62 ਅਧੀਨ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

iii. ਰਿਮਾਂਡ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਉੱਚ ਫੋਰਮ ਅੱਗੇ ਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਮੈਰਿਟ ਅਤੇ ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੀ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ 2002 ਦੀ ਧਾਰਾ 19 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੋਨੋਂ 'ਤੇ ਉਚਿਤ ਵਿਚਾਰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ।

iv. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 41A ਦਾ ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ.ਏ 2002 ਅਧੀਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

v. ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਅਵਧੀ 15 ਦਿਨ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਵਧੀ — 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨ, ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

vi. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦ "ਅਜਿਹੀ ਹਿਰਾਸਤ" ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ।

vii. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਅਧੀਨ "ਹਿਰਾਸਤ" ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਅਸਲ ਹਿਰਾਸਤ ਹੈ।

viii. ਪੁਲਿਸ ਹਿਰਾਸਤ ਦੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਹਰੀ ਹਾਲਾਤ, ਰੱਬ ਦੀ ਮਰਜੀ, ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਜੋ ਜਾਂਚ ਏਜੰਸੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਾਬੰਦੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ix. ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ., 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167 ਆਜ਼ਾਦੀ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਪੁਲ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਬਾਰੀਕ ਸੰਤੁਲਨ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

x. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਅਨੁਪਮ ਜੇ. ਕੁਲਕਰਣੀ (ਉਪਰੋਕਤ), ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੈਂਚ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਵੀ. ਸੇਂਥਿਲ ਬਾਲਾਜੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਿਤ
ਡਿਪਟੀ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਅਤੇ ਓਆਰਐਸ. [ਐਮ. ਐਮ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਨਿਸਕਰਸ਼:

89. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸੰਕੋਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਯਾਚਿਕਾ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 8399-8940 ਦੇ 2023 ਅਤੇ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਯਾਚਿਕਾ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 8562-8563 ਦੇ 2023 ਦੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਅਤੇ ਚੁਕੌਤੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਖਾਰਜ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

90. ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਾਲੀਸੀਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਕਿ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਮਿਆਦ 12.08.2023 ਨੂੰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਜੱਜ ਨੇ 8 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਆਇਆ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਚੇਤ ਹੋ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ 12.08.2023 ਤੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਛੁਕ ਹਾਂ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਖਾਸ ਛੁੱਟੀ ਯਾਚਿਕਾ (ਅਪਰਾਧਿਕ) ਨੰਬਰ 7437 ਦੇ 2023, 7460 ਦੇ 2023, ਅਤੇ 8750 ਦੇ 2023 ਦੀਆਂ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਦਿਸ਼ਾ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਰਜ਼ੀਕਰਤਾ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਉਪਚਾਰ ਲਈ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀਆਂ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਣ, ਵੀ ਨਿਪਟਾਈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

91. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਪਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਰਜਿਸਟਰੀ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮਾਣਯੋਗ ਮੁੱਖ ਨਿਆਂਕਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਸੀਆਰਪੀਸੀ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 167(2) ਦੇ ਅਸਲ ਅਰਥ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ 15 ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਸਿਰਫ ਰਿਮਾਂਡ ਦੇ ਪਹਿਲੇ 15 ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਪੂਰੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਅਵਧੀ – 60 ਜਾਂ 90 ਦਿਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate